

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XXVII.

ЛЮТИЙ — 1977 — FEBRUARY

ч. 253

ОЛІВІА КЕЛЛІ ПОСЛА

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Leo Lupul
130 Pilkington St.
Thorold, Ont. L2V 1B4

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C.
Z2A 6X3

В США:

Головний представник
Alex Poszewanyk
5240 N. Le Claire Ave.
Chicago, Ill. 60630

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed Ln.
Hopewell, N. J., 08525

L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warrens, N. Y., 13164

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У Зах. Німеччині:

Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England

В Австралії:

S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

МОЛОДА УКРІНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: В. ПЕДЕНКО
Редакція Колегія: В. Вакулов-
ський, Л. Ліщина, М. Смик,
Ю. Криволап, Л. Павлюк,
В. Родак, О. Пошиваник.

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: V. PEDENKO

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата — 12 чисел

У С.Ш.А., у Канаді і в Україні ----- 6.00 доларів
Ціна одного примірника: 60 центів

В Австралії ----- 4.00 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 40 центів

В Англії і Німеччині ----- 4.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 40 центів (америк.)

В усіх інших країнах Європи ----- 3.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 30 центів (америк.)

В усіх країнах Південної Америки ----- 2.50 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 25 центів (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журнала, за яке заплачено передплату.
За зміну адреси просимо присилати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 25 канадських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають поглядам редакції.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:
MOLODA UKRAINA,
Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИАЙТЕ: Олекса Гай-Головко — поезії. Г. Китастий — Слідами кобзарського мистецтва від Остапа Вересая по сьогодні. Світлана Кузьменко — Народній герой, бунтівник чи шляхетний розбійник? Митр. М. Овчаренко — Чуда. Властивості води — чудо. Ігор Качуровський — "Цвіт палороті" Михайла Ситника. — З оду-мівського життя, хроніка, гумор.

На обкладинці: Башого, Онтаріо.

Фото Міністерства індустрії й туризму

Олекса ГАЙ-ГОЛОВКО

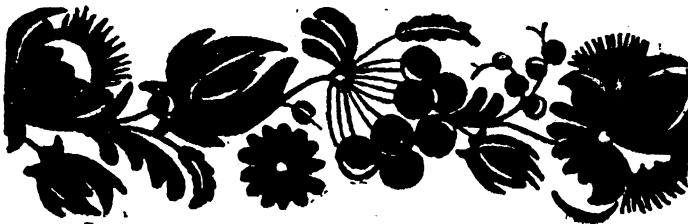

Олекса Гай-Головко народився 1910 р. в Україні. Закінчив агрономічну професійну школу, згодом літературний факультет Ленінградського університету. Повернувшись в 1932 р. в Україну, працював редактором у харківському радіокомітеті, пізніше биномував обов'язки елітного відповідального секретаря журналу *Червоний Шлях*. Працював у редакціях київських часописів, видавництв і в кіностудії. Перед еміграцією був редактором Львівського радіокомітету.

На еміграції, в Авгсбурзі, редактував літературно-мистецький відділ журналу *Пу-гу*. В Канаді працював у редакції газети *Український голос* та журналу *Нові дні*, а потім перейшов на біологічну науково-дослідну працю. Збірки поезій: *Штурмові Баляди* (Харків, 1934), *Сурмач* (Львів, 1942), *Коханняда*, лірико-сатирична поема (Авгсбург, 1947), *Поетичні твори в трьох томах*, том I (Вінніпег, 1970). Книжки оповідань: *Світання* (Київ, 1936), *Десять Новель* (Київ, 1951), *Одчайдуща пісніне* (1959), *Мосдинок з дияволом*, спогади (Вінніпег, 1950).

Тепер підготовляє до друку *Мосдинок з циаволом* англійською мовою. Також підготовані по друку другий том поезій та перший том історії української літератури в Канаді (охоплює піонеюрські часи з кінця 19-го століття до 1-ої світової війни) під назвою *Українські письменники* в Канаді.

Редакція

З НОВИХ ПОЕЗІЙ

**

У сховищі небокраю
Зірницею будеш в імлі.
Де ти? Хто ти, моя дорогая,
На якій ти росла землі?
Зустрічав я зірниць багато
Їх непомітно погасли вони.
Ти ж із чарами рути-м'яти
Стала днями моєї весни.
Бігдуть далі збе ітеже ю бігти
Красні зорі без вади й хули.
Розцвітатимеш в тумах моїх ти
Як світанок з нічної імлі.

**

Блідне просинь на осіннім небі,
Одяг з осокори обліта.
Чи тобі отут чогось ще треба,
Як ідеш до крайнього моста?

Не гнітись, душа моя у мlosti.
Десь ще є небачені світи.
Ми прийшли сюди лише як гости
Погостити й звідспі відійти.

**

*Вікторові й Галині:
Міщенкам*

В небі стеляться хмарок сувої,
Прокладаючи срібний шлях.
В молодого і молодої
Ясні дні розцвітають в очах.
Місяць Землю іде привітати,
Обнімається вечір із днем.
Бачу я, як мої молодята
Поглядають з любовним огнем.
Поглядай, мій козаче, безслівно,
Вихваляй небеса голубі,
Бо дружину, як гетьманівну,
Пощастило здобути тобі.
Знаєш ти і довкілля все знає
В ці щасливі години про те,
Що краса її сонцем сяє
І вкраїнська душа в ній цвіте.
Будь їй вірний до днів смеркання,
Так як небу голубизна,
І чарівними квітками кохання
Нагородить тебе вона.

ПРИСЯГА

Надо мною клекочуть тучі
І летять блискавиць полки.
Тиснуть руку мені при зустрічі
Одчайдушні мої земляки.
Розцвіає на сході небо,
Прокидається супокій.
Тут нічого мені не треба
Крім вогню у душі моїй.
Осокорів гойдаються вежі,
Обвива їх солодка млість.
Не турбус мене ѹ ще бентежить
Чи поет я, чи бажаний гість.
Вже я чую мелодії струнні
Із просвітлених сонцем доріг.
Кожне слово це куля комуні
Із обоями поезій моїх.
Знаю я — у червоній пороші
Прокладутися до волі мости.
І московські орди ворожі
Мусять з степу моєго відійти.

Я йду в дорогу. Люба мати,
Стели квітчастес рядно,
Бо не усім в житті співати
Могутнім голосом даю.

Подай із хлібом-сіллю миску
І пригадай свої пісні,
Що їх співала ти мені,
Коли купала у любистку.

Співай, співай, — впаду я долі
І серце притулю ѿ землі
Щоб ті пісні, як світло волі,
Пройшли кровинки всі мої.

Якщо я голос твій забуду
І піднесуся з ним, як птах,
То буду щирій у піснях,
Як ти, моя матусю, буду.

УПАЛИМ

Ніколи я не вернуся додому,
Ніколи України не побачу я.
І по мені засалютують громи,
І полетить сумна душа моя
На батьківщину, звідки прилетіла
Сюди, на Землю, зупинитись тут
І вкинути проміння жмут
В призначене Всевишнім тіло,
І з ним в житті короткеувійти,
Щоб тіні досконалості внести.

Ненависти і гніву горно
Багаттям поміж них горить.
Над ними ніч ридає чорна
І день гадюкою сичить.

Яка ганьба, яке падіння
Душі шляхетної колись.
Під прадідівське голосіння
Всевишньому ти помолись.

На тебе дружньо ніч погляне
І день очиститься з біди.
Ти ще освятишся і станеш
Крицевий, як твої діди.

У крові бавляться чекістські ешалони
Серед тортур, убивства і смертей,
Тому тримають замкнені кордони
І для чужих, і для своїх людей.

В кривавій купелі стає їм душно й тісно,
І падають вони у шал і сказ, і псих,
Бо скоро тюрми і кордони тріснутъ
І люд посуне хмарою на них.

Авта, авта, авта,
Між ними горять мости...
Дуже добре жити мавпами
Із надією на хвости,
І на оргії трухляві мізерії
Із гнилого сучасного дна...
Так було у Римській імперії,
Як здихала вона.

Г. КИТАСТИЙ

Слідами кобзарського мистецтва від Остапа Вересая по сьогодні

(Нарис)

Під час 2-ї світової війни я щасливо вирвався із німецького табору полонених у м. Ромнах (щасливо, бо за втечу грозив розстріл) і повертається додому, до Києва. На Прилуччині довелося заночувати в селі Калюжинці. Господарі хатинки, у якій я зупинився, були дуже привітні. Переїздання у них і до сьогодні лишило особливо присмну згадку ще й тому, що, як виявилося з розмови, то була рідня Остапа Вересая, того напівлегендарного кобзаря, про якого я знав тільки з книжок та переказів. Ім'я О. Вересая дуже поważане на Україні і серед інтелігенції і в народі. Для кобзарів-бандуристів він є ідеалом, виявом завершення в кобзарському мистецтві.

У другій половині 19-го століття серед української інтелігенції було велике зацікавлення рідним фольклором. Етнографи збиралі народні прислів'я, казки, повір'я, заводили в ноти народні пісні. окрему увагу було присвячено збиранню історичних пісень та дум. Панько Куліш, наприклад, протягом кількох років їздив по всій Україні, розшукуючи кобзарів та записуючи від них дуже цінні пісні та думи історичного значення. Цією працею займався М. Лисенко, Ф. Колесса і багато інших.

Найбільш цікавий матеріал записано від Остапа Вересая. Одних тільки дум було записано десять!... Почав свою кобзарську діяльність Вересай, як й інші кобзарі-сліпці, як засіб зарібку. Але його природні музичні й артистичні здібності відкрили шлях до концертових виступів на кращих сценах України і поза нею.

О. Вересай мав дванадцятьструнну бандуру: 4 баски і 8 приструнків. Як бачимо, діапазон бандури був обмежений у порівнянні з типом сьогоднішньої бандури, що сягає від 36 до 54 струн. Але не зважаючи на обмежений діапазон, відсутність хроматизму і модуляційних ходів, кобзар Вересай виконував думи і пісні з такою мистецькою вмілістю, що доводив людей до плачу або до нестримного сміху. Чужинці, яким доводилося слухати Вересая, називали його українським Гомером. Сучасники Вересая вважали, що його мистецтво неперевершене. Дуже шкода, що тоді не було звукозапису, бо це допомогло б теперішнім кобзарям бодай у деякій мірі наблизитися до техніки й стилю його виконання.

Та творчий слід талановитих людей не гине: кожен видатний мистець має своїх послідовників, які намагаються гідно передати мистецтво свого вчителя, будь то мальарство, архітектура чи музика.

Після О. Вересая були ще такі визначні кобзарі, як Пархоменко, Кравченко, Кучугура-Кучуренко й інші. На жаль, і по них не маємо жод-

них звукозаписів, хоч за їхнього життя звукозапис уже було поширене.

Остап Вересай — сліпець-кобзар, кобзар-самородок. В особі Гната Хоткевича О. Вересай має першого зрячого послідовника, який підклав теоретичні підвалини дальнього розвитку кобзарського мистецтва.

Гри на бандурі Гнат Мартинович Хоткевич навчився ще будучи студентом харківського університету (1894 р.). Бандура його була діятонічна (вересаївського типу) роботи Арсенія Ліови, хоч в той час вже були бандури й іншого типу, хроматичні, з півтонами.

Микола Віталієвич Лисенко добре зінав і дуже цінлив Г. Хоткевича як бандуриста та запрошуваючи його викладати у своїй музичній школі. Хоткевич брав участь у концертовій подорожі М. Лисенка, з хором, що відбулася 1899 р.

1905 р. Хоткевич побував у Галичині, де дав власних 80 концертів. Комітет 12-го Археологічного з'їзду доручив Хоткевичеві, як найвизначнішому бандуристові, зібрати ліпших бандуристів, лірників і так звані "тройсті музики" та виступити з концертом. Цей концерт пройшов з великим успіхом у Харкові на з'їзді археологів, що відбувся 1902 р.

Хоткевич провадив ґрунтовне навчання гри на бандурі за нотною системою і тим відкрив шлях до розвитку оркестрового стилю. За його системою ліва рука в грі використовувалася нарівні з правою. Такий стиль був окреслений "полтавським", "Чернігівським" або "кіївським" стилем користувалися бандуристи, які грали на хроматичних бандурах. За цією системою положення рук не міняється: права рука провадить мелодію і всі технічні фігурації (пассажі), а ліва використовується лише на басах.

Г. М. Хоткевич написав дуже цінний підручник гри на бандурі. Першу частину було видано закордоном, а другу, за власними словами Г. М.: "Всеіздат" загубив. Так. Ви прочитали правильно — "загубив"...

З педагогічної руки Хоткевича виросли такі майстри бандуристи, як В. Кабачок (висланий 1934 р. поза межі України; доля невідома), Д. Піка (пізніше був мистецьким керівником Державної Капелі Бандуристів, загинув під час другої світової війни), Г. Назаренко (в Німеччині мав свою групу бандуристів), Й. Панасенко (найстарший з найправніших членів Капелі Бандуристів) та інші. Та й самого Гната Хоткевича творчий розмах і життя завчасно обірвалося: сибірська каторга стала для нього "вигнанцем" за його логотипну працю над розвитком української культури...

Хоткевич успішно розв'язав проблему оркестрового репертуару для бандур, обробляючи історичні пісні та думи ("Буря на Чорному морі", "Залізняк" та інші). Взагалі про Хоткевича кобзаря-виконавця, композитора й педагога можна й треба написати цілу книгу.

Від часів О. Вересая в кобзарському мистецтві сталися значні зміни. На місце кобзарів-сліпців, які брали бандуру до рук, як засіб особистого прожитку, прийшли зрячі, музично грамотні люди, ідейно цілеспрямовані. З базарної площа міста або сільської "вулиці", зрячі кобзарі, об'єднані у високо-мистецькі одиниці — капелі, перенесли кобзарське мистецтво на найкращі театральні сцени світу.

1935 р. наказом Н.К.О. найкращі з мистецького боку Полтавську і Київську Капелі Бандуристів було об'єднано в Державну Капелю Бандуристів УССР.

Силою обставин під час Другої світової війни поважна частина складу колишньої Державної Капелі Бандуристів виїхала на еміграцію. Капеля зросла чисельно й технічно і під ім'ям Т. Шевченка несе кобзарську славу по цілому світі. Ніхто її не обмежує ані в творчому рості, ані в доборі репертуару.

Як же виглядає кобзарське хорове мистецтво на Рідних Землях?

В Києві працює новостворена Капеля Бандуристів, що нараховує до 50 членів. Із советської преси мало що можна довідатися про репертуар Капелі та де вона виступає. Ми можемо судити про їх творчий шлях лише з плит, котрі тут можна купити. Прослуховуючи їх, приходимо до висновку, що Київська Капеля користається інструментами старого хроматичного типу, без технічних удосконалень (як то бачимо із світлин на кожусі плит). Оркестрову слабість виповнюють вводячи інші інструменти: концертіна, ба-

яни, цимбали тощо. Оркестровки жодної; хорове виконання не хвилює. Репертуар одноманітний, не характерний кобзарський, а швидше міщанського типу — наслідування співу під гітару — "Я бачив, як вітер берізку зломив", "Бабусю, рідненька", або ще такий "шедевр", як "Та були в ку...".

Капеля в цілому не має чим "бліснути", а більше супроводить солістів: Гмирю, Козловського та інших. Навіть така бойова історична пісня, як "Засвистали козаченьки" тратить на силі, бо заспів ліричного тенора І. Козловського, який може полонити слухача, співаючи арію Ленського або Парсіфала, до характеру степового козака не підходить.

Це не вина ані Гмири з його чудовим голосом, ані Козловського, і тим більше не вина київських бандуристів, бо всі вони працюють сьогодні в таких умовах, в яких працювали й ми у свій час.

Натомість, на еміграції, Українська Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка досягла значних успіхів, виробивши новий тип бандури із значними технічними удосконаленнями, які дають можливість користуватися ширшим репертуаром та оркеструвати для бандур навіть канти га літургічні пісні і канти. Репертуар Капелі ім. Шевченка різноманітний, багатий, звертається окрему увагу на історичні пісні та думи.

Капелею наспівані кілька альбомів плит. Крім того, є окремі плити знаменитого соліста кобзаря В. Ємця, З. Штокалка та інших, які записали окремі стародавні кобзарські думи, чого не могли зробити кобзарі на рідних землях.

Це цінності великого значення, які збережуться і для майбутнього, що дуже важливе для дальнього розвитку кобзарського мистецтва.

Рідні Остапа Вересая напевно приємно було б знати, що у Вільному Світі його мистецтво знайшло достойний і вільний вияв.

Андрій ЛЕГІТ

НЕ ЗАБУДЬ

"Не забудь, не забудь
Юнах днів, днів весни"...

Іван Франко

Не забудь, не забудь
У розлогій долині села,
Придорожніх топіль,
Вітряка на зеленій горі.
Не забудь, не забудь
Чим душа молода зацвіла
Серед луків і піль,
Де вогонь твоїх предків горів,
Не забудь, не забудь
Ти хатини в вишневім садку,
Де зустрінув цей світ,
Батька, неньки й всієї рідні.

Не забудь, не забудь
Ти русалочки в синім вінку
І, немов первоцвіт,
Юних днів, мрійних днів, ясних днів.
Не забудь, не забудь
Солов'їних гаїв і лугів
На чужині чужкій,
Проклинаючи люту добу.
Не забудь, не забудь,
Де озвався уперше твій спів,
Юних мрій, світлих мрій,
України ніколи й ніде не забудь.

Анатолій ДІМАРОВ

ЛІЖВИ НА СНІГ

Хоч сталося це три роки тому, а я й досі бачу сліди її лижв. Так виразно бачу, наче вона щойно пішла від мене, звернувшись на білу пухку цілину, між високі засніжені сосни... Коли я пропіз і очіма, а потім глянув на сіку лижню, мені раптом здалося, що сліди ті ще теплі, ще зберегли її тепло. Поволі холонуть вони, і перші сніжинки, що лягають на тверду блискучу поверхню, вже починають тримті від холоду... Смішно, правда?

Але я бачу, що йому це не здається смішним. Ось уже кілька разів починає він свою розповідь, а потім раптом змовкає, збентежено супиться, махає руками: "А, що там!... Кому це цікаво". І я мовчу. Не намагаюсь переконати його, що мені цікаво... Навіть дуже цікаво. Мені чомусь здається, що зайва цікавість може його образити.

Брешті він розговорився. Чи то подіяла на нього наша прогулянка в безмовному лісі, що стояв у білій тиші, дрімотний, завмерлий; чи щира задушена розмова — про що б ми не говорили; чи, нарешті, оцей напівосвітлений, напівпорожній вагон електрички з темними вікнами, — сусіда мій розповів мені нарешті про зустріч, яка сталася три роки тому.

— Я тоді вчився ходити на лижвах... Була каторжна праця, була нервова перевтома, з безсонням і болями голови, з жахливим настроєм. і знайомий мені лікар сказав: "Знаєш що, брате! Плюнь ти на всі модні курсти, купи собі лижви та й катай до лісу. Так тижнів на три".

Я подумав-подумав і справді — купив собі лижви і відповідний костюм.

Мав намір зіратися подалі від міста, в якесь невеличке селище, щоб уранці проснувся, став на лижви — і одразу в ліс.

Признаюсь відверто, кататися чи ходити, як кажуть спортсмени, я ще не вмів. Колись, у дитинстві, спускався з гірок на саморобних лижвах, змайстрованих із дубових клепок від старої діжки, що вже відслужила своїм віком, але те тривало недовго, доки ми не переїхали до міста. Тож я боязко поглядав на довжелезні лижви, з металевими кріпліннями, схожими на капкані, що їх наладновують на велику звірину, — ну, хоча б на вовків. Мені аж страшно було вstromляти в них ноги: ану ж учепляться так, що я й упаду, а вони триматимуть намертво, доки не відірвуть моє стопи та й поволочать в зубах кудись під кущі — догризати!... Пізніше я переконався, що хоч кріпління оті мали дуже грізний вид, однак були добродушної вдачі: відпускали мої ноги наявіть частіше, ніж я хотів.

— Найголовніше, це навчитися падати, — чи то жартуючи, чи всерйоз порадив знайомий спортсмен, побачивши мене з лижвами.

Коли б успіхи кожного лижника залежали від

того, як часто він падає, я, напевно, завоював би першість у всесоюзних змаганнях.

Просто падати, як падають нормальні люди, коли вони вперше стають на лижви, — спиною чи набік — я навчився відразу ж. А потім став виконувати фігури вищого пілотажу, особливо, коли мене понесло спускатися з гірок. Я робив мертві петлі і бочки, валився в піке й зривався у штопор, мене чомусь завжди перевертало в повітрі, наче мною кожного разу стріляли з нарізної зброї, і я вгвинчувався у сніг так надійно, що який би грубезний він не був, а я діставав лобом землі. Мене, мабуть, рятувало тільки те, що снігу в той час було багато... дуже багато.

Тож я падав часто і вперто. І причиною цьому, за твердим моїм переконанням, були насамперед лижви.

Попалися якісь чорти, а не лижви. Коли я їх виносив та клав на сніг, то здавалося, що смиркіших лижв немає на світі. Вони так невинно лежали переді мною, так покірно присипляли будь-яку пильність, і я щоразу потрапляв у пастку, довірливо вstromляючи ноги.

До пори вони легко несли мене по рівному і зупинялися відразу, як я падав, а потім уставав обтрушуєчи сніг.

На мій великий подив, я ні разу не примудрився зламати ногу або руку, навіть не звернув собі в'язи, і щаслива обставина ця сповнювала мене неабияким подивом, допомагала з стойчим спокоєм ставитись до гуль, синяків та подряпин, на низьку урожайність яких я не мав жодних підстав скаржитись.

В той день лижви особливо жорстоко пожартували зі мною. Понісши щосили, вони звернули на урвище і вистрілили мною, немов з катапулти. Я, мабуть, виконав усі фігури вищого пілотажу за раз, бо встиг загубити і шапку, і палиці, і навіть шарф, що був аж двічі обмотаний навколо шиї. І знову врятував мене глибокий сніг.

Не встиг я звестися, як наді мною залунав жіночий сміх.

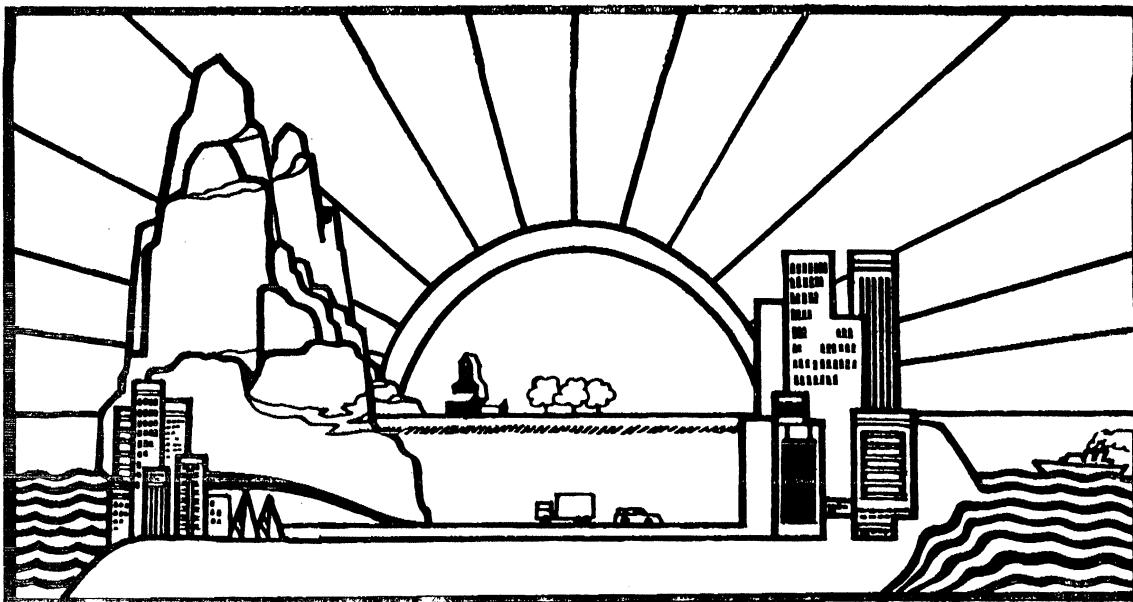
Хтось сміявся так дзвінко й нещадно, що я відразу ж подумав: "Це молода дівчина". Бо так сміяється може лише молодість.

Все ще не зводячись, я обережно повернув голову і оглянувся. Щось червоне і дуже веселе пританцювало там, на горі, звідкіль я щойно скотився, червоне й веселе, як вогник, що раптом спалахнув на білій холодній поверхні, горів, нахилювався і знов розгинався, видзвонюючи серед білої тиши:

— Ха-ха-ха!... Ха-ха-ха!.. Ой, я не можу!...

Вогник раптом зірвався, махнув наче крильми, помчав прямо на мене. Я вже сидів і дивився, як

Ви належите до Канади

... і Канада належить
до вас

Канада — це ваша країна. Кожна провінція,
кожне місто, кожне село. Атлантичні
провінції на сході, наш чарівний район
національної столиці, височезні Скелясті
гори й усе поза ними на заході.

Країна неперевершеної природної краси;
софістикції і прямої сердечності; з засягом
вакаційних переживань, яких не можливо
знайти в ніякій іншій країні.

Цього року запізнайтеся з іншою частиною
вашої Канади.

КАНАДА ДАЄ ТАК БАГАТО

Canada
So much to go for.

Canadian Government
Office of Tourism

Office de tourisme
du Canada

красиво і легко спускалася дівчина — мчала прямо на мене, як білі гадючки, злякано сичали, вириваючися з-під її лижв, розповзалися і знову хovalisя в сніг, і дерева немов відбігали набік, даючи її дорогу.

Як вона ухитрилася об'їхати мене, я й досі не знаю. Усміх ще тріпотів на її вустах, ще тремтіли білі, наче з інею, вії, а вона вже запитувала стурбовано:

- Ви не розбилися?
- Бачите — цілій.
- Так чого ж сидите?
- Бо мені так подобається.

— Ха-ха-ха! — знову затанцював, захитався червоний вогник. — Ой, коли б ви бачили, як ви смішно падали!

— Мені зовсім не смішно, — похмуро бовкнув я, і вона враз споважніла, і мінливе обличчя її стало дуже серйозним, а очі пройнялися співчуттям.

— Вам таки, мабуть, дуже боляче. Давайте, я вам допоможу звестися.

Тепер уже розвеселився я: миле, наївне дівча — воно всерйоз збирається виважити вісімдесят деб'ять кілограмів живої ваги!

— Ви не Червона Шапочка? — запитав я її.
— Що? — вражено розширила очі дівчина. — Яка шапочка?

— Червона. Ота, що заблукала в лісі, і її хотів з'їсти вовк.

Дівчина раптом образилась. Відсмикнула руку, надула губи, насупила брови:

— Що я — маленька!
— Прошу прощання! — швидко промовив я.
— Їй-богу, я не мав на думці нічого поганого! Це винен ваш одяг, що я згадав оту Шапочку.

Вона недовірливо глянула на мене, і я поспішив надати своєму обличчю якомога ширішого виразу. Мені дуже не хотілося, щоб дівчина розгнівалася на мене.

— Отже, мир? — простягнув я її руку.
Обличчя її знову розцвіло, весело затримали червоні вуста.

— Мир!... Боже, який ви смішний!... І чого ви все сидите?

— Я вже встаю, — відповів я, зводячись та обтрушуночи сніг. — Бо й справді ж: непристойно сидіти, розмовляючи з дамою.

— З дамою!... Ха-ха-ха!... Таке й скажете: з дамою!...

Розсміявся і я. Не міг не сміятися, дивлячись на це юНЕ веселе створіння, в якого усміх, здавалося, весь час тріпотів на вустах. А вона, пересміявшись, запитала:

- Принести вам лижви?
- Дякую, я сам.
- І знову будете кататись!
- Так, буду. Для чого ж я прийшов сюди!
- З оцієї гірки? — допитувалася вона.
- З оцієї гірки, — саркастично повторив я. — З оцієї малюсінької, майже непомітної гірки... З оцього Ельбрусу, з оцього Евересту, щоб він завалився!
- Але ж ви знову впадете!

— Ну, що ж, — відповів я. — Така вже моя доля.

Вона уважно і дуже серйозно подивилась на мене.

— Ви, мабуть, вперше стали на лижви?

— Чому ж вперше!... Зовсім не вперше... Тільки, бачите, мені попались якісь ненормальні лижви.

— Ненормальні? — здивовано перепитала вона, і обличчя в неї стало таким, наче вона не знала: жартую я чи розмовляю серйозно.

— Ато ж!... Якісь дики мустанги — не лижви!

Дівчина подивилась на мої лижви, що лежали смирненсько за кілька кроків, прикусила нижню губу дуже білим рівненськими зубами, задумалася. Потім швидко глянула на мене, запитала так, наче я був її учителем: — Дозвольте, я їх попробую!

— Що ви — звернете шию!

— Ale ж ви не звернули!

— Так я вже навчився з них падати.

— Нічого, я не впаду, — запевнила вона і вперта складочки перерізала гладеньке чоло.

Я нарешті здався. До того ж, у мені ворухнулась надія, що вона теж упаде, і тоді моя чоловіча гордість хоч трохи зведеться на ноги.

— Згода, — кажу я і відразу ж додаю застережливо: — Не здумайте з'їжджати з отого урвища. Це тільки я можу з нього падати і не трощити кісток.

Та дівчина вже наче й не чує мене. Весело біжить до лижв, вдягає їх і, майже не спираючись на палиці, швидко збігає на гору. "Цікаво, як її це вдається?" — дивуюсь я, спостерігаючи, як легко йде вона, залишаючи за собою сліди, схожі на довжелезну ялинку верховіттям донизу. "Що вона робить, божевільна!" — жахаюсь я, побачивши, що дівчина підійшла до найкрутішого спуску. Я хотів крикнути, застерегти, але вже було пізно: гукнувши щось веселе й дзвінке, вона помчала донизу — дедалі швидше, швидше, в наростаючому божевільному темпі, розганяючи біленських гадючок, що так і випорскували з-під лижв, сичали перелякано. "Вона зараз упаде... Зараз уб'ється..." Та вона все ще не падала, а летіла донизу, як безстрашний яскравий вогонь, що роздмухувався на зустрічному вітрі, червоні відблиски спалахували на снігові, на білих засніжених вітках, в повітрі. Вже біля підніжжя гори, раптово схилившись набік, вона загальмувала, скуталася хмарою снігу і підійшла до мене.

— От... і не впала...

Вона часто дихала й посміхалася радісно й переможно.

— Так, ви не впали, — ошелешено погодився я, розглядаючи свої лижви: мені здавалося, що я їх бачив уперше. — Послухайте! — звернувся я до дівчини. — А ви, той... ви нічого не відчули, коли спускалися на них із гори? — Я прочитав у її очах подив і поспішив пояснити: — Ну, оці лижви, бодай вони подохли, не вигинали спини, намагаючись вас скинути?

— Хіба ж вони живі? — здивувалася весело дівчина. — Де ж у них спини?

Я промовчав. Більше нічого не запитував, бо дівчина й так уже поглядала на мене якимсь дивним поглядом.

— Бувайте здорові, — сказала, стоячи вже на своїх лижвах. Здійняла рукавичку, збираючись, мабуть, подати мені руку, але передумала, лише помахала нею на прощання.—Більше не падайте.

— Спробую, — сказав я, дивлячись услід дівчині. Мені чомусь було досадно. Як легко й невимушено йшла вона на своїх лижвах! “Для цього, мабуть, треба родитися”.

Я зітхнув, нагнувся до своїх чортів.

— Слухайте!

Я аж підскочив від несподіванки: дівчина стояла поруч. Як вона зуміла так тихо підкрастися?

— Знаєте що, давайте я вас повчу ходити на лижва... А то ви десь зламаєте руку чи ногу... Тільки не ображайтесь, адже я теж колись не сміла ходити, — швидко дедала вона.

Я розсміявся.

Не міг втриматись від сміху: таким щирим острахом, що я ображусь, дихало її юне лицце.

— Як вас звати?

— Ну, Таня! — майже сердито відповіла вона.

— І не бачу тут нічого смішного!

— Послухайте, ну — Таню, ви не гнівайтесь: сміявся я з себе. Йі же богу, із себе! А я дуже радий, що ви будете мене вчити.

— Правда? — уже весело перепитала вона. І відразу ж попередила: — Тільки не думайте, що це так легко.

— З такою учителькою, як ви, мене не злякають жодні труднощі! — пишномовно вигукнув я, беручи палиці в руки. — Ведіть мене на Ельбрус, Еверест — на найвищу гору у світі!

Так почалося мое дивовижне навчання. Таня виявилася таки досить здібною учителькою, і за якісі дві години я вже наїчився сяк-так триматись на лижвах... на рівному місці, звичайно. З гірки ж, навіть з найменшої, продовжував геройчно падати.

— Слухайте, та не можна ж так! — докоряла моя молоденька учителька, стоячи наді мною після чергової мертвової петлі чи піке. — Скільки я вам казала: не напружувати ноги, тримайтесь їх не рівно, а згинайте в колінах, немов присідаєте, і тулуб посиляйте трохи вперед...

— Але ж, Ганю, я тоді відразу лечу вниз головою!

— Летите, бо не згинаєте ніг. Ось давайте спробуємо ще раз.

Я зводився і покірно хекав вслід за дівчиною. Намагався піdnіматись угору такою ж “ялинкою”, як і Таня, але в мене лижва чіплялась за лижву, і я часто сповзував назад, загрібаючи руками сніг.

— Нічого, у вас уже виходить краще, — потішала мене Таня, пересміявшись. Вона ніяк не могла втриматись від сміху. Потім, витираючи слізози, просила:

— Я більше не буду, не ображайтесь. Але ж ви такий смішний!

Та я й не думав ображатись. Не уявляв собі, як можна гніватись на оцю милу дівчину, яка за-

містъ того, щоб кататися, морочить собі голову зі мною, на її сміх, що кожного разу вибухав так широ і дзвінко, на веселі очі її, що ніяк не могли бути серйозними, як вона не стуляла вуста, не прикушувала губку молодими міцними зубами. Що її примушувало бути зі мною — незнайомою її людиною, яка випадково зустрілася в лісі? Отак вперто, так наполегливо і самовіддано лобиватися того, щоб я, врешті-решт, навчився ходити на лижвах? Ось вона знову стойте поруч зі мною і серйозно повчає:

— Як тільки починаєте спускатись — відразу ж присядьте і нахиліться вперед. Ось так.

Вона злегка присіла, відштовхнулася і полинула вниз. Саме полинула — бо так легко, природно трималася її маленька фігурка на лижвах.

Я мимоволі замилувався нею, мені чомусь було й радісно й сумно водночас, хоч ці почуття, здається, ніколи не ходять у парі.

Намучившись зі мною десь до обіду, Таня скомандувала:

— Антракт!

Зійшла з лижв, піdnяла їх, обчистила від снігу, поставила, обперши на могутній стовбур сосни. Втоптала маленькими черевичками сніг і сама сперлася на стовбур, поряд із лижвами. Дісталася незеликий пакунок із целофану, розгорнула, в'їняла дві скибочки хліба з тоненькими шматочками м'яса.

Я поспіхом відвів очі. Удав, що мене раптом зацікавило щось отам, угорі, на верховітті сосни. Мені дуже захотілося їсти: адже ж я погано поснідав, розраховуючи повернутись із лісу за якісіс дві години.

— Беріть.

Таня простягла мені шматочек хліба із м'ясом: вона чесно поділила все навпіл.

— Дякую, Таню, я не хочу.

— Беріть! — підвісила голос Таня. — А то і я не буду їсти.

Я проковтнув свою пайку, як вовк. Таня ж надкусувала маленькими шматочками, тихенько жувала, водячи замисленими очима по лісі. Про що вона зараз думала? Які думки ховалися за ясним чистим лобиком, прикритим червоненькою шапочкою?

І хто вона, звідки, де працює, де вчиться? Але чомусь не насмілювався запитати її. Чи лісова тиша, що огорнула нас несподівано, заважала мені? Чи замислене, споважніле дівоче обличчя — дуже юне, майже дитяче і водночас позначене якоюсь великою мудрістю? Так, наче Таня знала щось, невідоме ні мені, ні іншим людям, і це щось піdnосило її над іншими, давало їй якусь перевагу. Іще я думав про те, що вона легко й красиво пройде через все своє життя, отак, як ходить на лижвах, — червоним веселим вогником, який зухвало й сміливо помчить на круті перевали, у глибокі долини...

Ось Таня впоралася з останнім шматочком, обгрусила крихти, легенько зітхнула. Зморщила пряменьконого носика, весело чхнула і розсміялася сама із себе, а мені здалося, що весь ліс побажав її здоров'я.

Світлана КУЗЬМЕНКО

НАРОДНИЙ ГЕРОЙ, БУНТІВНИК ЧИ ШЛЯХЕТНИЙ РОЗБІЙНИК?

(До 190-ліття з дня народження Устима Кармалюка)

Таке питання неминуче насувається після прочитання матеріалів про Устима Кармалюка в доступних енциклопедіях, довідниках, журнальних статтях, збірниках фольклорної творчості у формі переказів, оповідань, казок, пісень, легенд та прислів'їв. У різних виданнях — дореволюційних, еміграційних чи радянських — наділяють Кармалюка однією з цих назв, по-різному оцінюючи його бурхливе життя. Наприклад, у З-томовій Українській Загальній Енциклопедії, виданій у Галичині під редакцією Івана Раковського, читаємо: "Кармалюк, Устим, відомий розбійник на Поділлі..." Так само окреслено Кармалюка і в Українській Енциклопедії під редакцією Євгена Онацького, виданій в Аргентині в 1957 р. В журналі "Кіевская старина" за березень 1886 р. надруковано, у перекладі з польської мови, базовану на офіційних судових архівах того часу, розповідь відомого польського письменника-історика доктора А. Ролле, у якій він досить докладно описує життєвий шлях Кармалюка на протязі його 23-літнього бунтівництва. А. Ролле вважає розбійні вчинки Кармалюка за явище крайньо шкідливе, особливо для бідних людей, понад 20.000 яких загинуло, заслано в Сибір, або мусіло покинути рідну місцевість, щоб десь перехо-

ватися. Він твердить, що Кармалюк став на свій розбійничий шлях випадково — його наштовхнули на це обставини, в які він потрапив. Кармалюк був працьовитим, хоча й непокірним, дуже любив свою родину. Зі своїми синами він підтримував зв'язок майже до кінця свого життя, хоч до жінки мав великий жаль за те, що після однієї з його втеч вона видала його поліції, і не мав з нею зв'язку. Він почувався нещасливим, що йому доводилося так жити. В судових архівах записано зізнання Кармалюкового сина, в якому він зазначив, що під час однієї з його зустрічей з батьком той сказав: "Ей, не йди, синку, по моїх слів не віддали в солдати, його життя склалося б інакше. Кармалюк ніяк не міг примиритися з думкою, що має бути в солдатах 25 років. Тому утікає, долому повернутися не може, а жити чогось треба. З інстинкту самозбереження пограбував раз, другий. Одне чіплялося за друге, і сталося так, що вже не булс ні воротя, ні впину.

Рядянські енциклопедії та передмови до фольклорних видань насвітлюють Кармалюка як народного героя, завзятого горога поміщиків, куркулів та духівництва. В. Тищенко в передмові до збірника фольклорних творів "Народ про Карма-

— Дякую, — відповіла чи мені, чи лісові Таня, беручи лижви. — Ну, відпочили?...

Ми каталися майже до вечора. Знову то сміялася, то сердилася моя мила учителька, навіть штурхала мене кулачком під коліна, щоб я згинав ноги, з'їжджаючи; знову я падав у сніг, але ще ніколи мені не було так весело падати, і я від душі сміявся разом із Танею.

Врешті Таня сказала, що їй уже пора додому. Подала мені маленьку сильну руку, енергійно труснула нею і пішла у глиб лісу, так швидко і легко, наче вона й не натомилася, немов оце щойно стала на лижви. А я, коли її червоненська постать зникла поза деревами у ще блідих оманливих сутінках, я запізнило пригадав, що не запитав її, чи буде отут завтра або позавтра, де вона живе і хто вона, і мені непереможно захотілося повернути її, щоб ішле раз заглянути в її лице, почути її сміх, її голос.

— Таню!... Та-аню-у-у! — щосили закричав я, сісочигти з лижв і бігучи вслід за нею.

Але Таня не чула. Лише — гу-у-у! — прокотилося насмішливо лісом, повернулось до мене.

Задиханий, я зупинився. Вже розумів, що мені ані наздогнати, ані докликатись її. Дивився тупо на сліди від її лижв, які мені здавалися іще теп-

лими, аж хотілося припасти до них; та ось перші сніжинки безшумно лягли на них, і вже не танули, а тримтіли від холоду, а біля них лягали інші, нові й нові — легенкі білі посестри, і я болісно думав, що мине година, чи дві — і слід оцей зникне, зіллеться з байдужою, холодною, білою поверхнею.

Повільно побрів я назад, узяв свої лижви. Не хотів навіть ставати на них, бо знов, що як упаду, то довго лежатиму, байдужий до всього...

Приходив я туди другого дня, і на третій — ходив день у день увесь час, що лишався у мене, але Тані більше не бачив.

Тепер щозими я їїджу туди. Вже навчився ходити на лижвах, вже не падаю, але весь час танцює перед моїми очима червоний веселий вогник, дзвенить дзвінкий сміх — і манить, і кличе, от тільки не знаю куди... Смішно, правда?..

Але я бачив, що йому аніскільки не смішно. Відвернувшись від мене, припав обличчям до холодного темного скла, за яким пропливали білі незвичайні тіні, і дивився, і чеснов прислухався до чогось.

Що він там бачив? Що чув?

"Краса людська"

люка" вид. в Києві 1961 р. подає, що цю теорію, як і те, що Кармалюк народний герой, довела марксистсько-ленінська наука. У цьому виданні також зібране і пожовтнево-революційний фольклор, бо згадується щасливе колгоспне життя. В

Устим Кармалюк

одній з розповідей про Кармалюкового правнука в його уста вкладається таке: "Побачив я життя лише після Жовтневої революції. Одним з перших пішов у колгосп. Працюю й до цього часу. Хоч і старий...". У радянських виданнях переважають оповідання та перекази, в яких висвітлюється Кармалюка як ворога заможних людей і духівництва. А. Ролле пише, що Кармалюк і справді не мав жодної пошани до чужої власності, але в передмові до перекладу читаємо: "В минулі роки особа Кармалюка користувалася на Поділлі, Волині, а частково й Київщині великою популярністю. Особливо популярним був Кармалюк серед духовенства, поміщиків і просто шляхти". Є перекази, що Кармалюк приятелював з представниками вищого духівництва. У пісні "За Сибіром сонце сходить" є слова: "Я нікого не вбиваю, бо й сам душу маю". Ледве чи безбожним людям прикметна така аргументація. В одному з переказів про смерть Кармалюка (зб. фолькл. тв. "Народ про Кармалюка", 1961, ст. 224) одна з Кармалюкових любок каже, що любить його за те, що він такий сміливий, що навіть Бога не боїться. На це Кармалюк їй відповідає: "Е ні, Катре, боюся, бо свяченою кулею мене можна вбити". Далі в цьому ж самому оповіданні він їй пояснює, що для цього треба в один

час посвятити 12 куль у 12-ти церквах. В іншому переказі — посвятити срібний гудзик сім разів. Є перекази про те, що Кармалюк був позашлюбним сином поміщика; про те, як одного разу Кармалюка врятувала дружина одного з його братів — синів поміщика (у переказах і записках про Кармалюка знаходимо, що в солдати віддала його поміщиця, яка його дуже не любила), які його любили й чим могли допомагали; про те, що Кармалюк володів французькою мовою, якої він навчився в Парижі, куди його взяв поміщик разом зі своїми синами (А. Ролле пише, що Кармалюк добре володів польською мовою). Але вже в іншому переказі ми знаходимо, що Кармалюк заставив священика вчити бідних дітей грамоти, якої він і сам коло них навчився. В. Тищенко твердить, що Кармалюк був неписьменним. Ми знаходимо перекази про те, як Кармалюк з'являвся в подобі урядовця, полковника, шляхтича, який навіть деякий час гостював у поміщицькому маєтку, архиєрея, жебрака, діда-лірника чи старої жінки. Всі взяті на себе ролі Кармалюкові завжди вдавалося успішно відіграти, і аж пізніше він дивував обдурених оповіщенням, що то був він, а не ті особи, за яких вони його приймали. Це означає, що Кармалюк мусів добре орієнтуватися як виглядають і поводяться люди, яких він удавав, у тім числі й люди з вищих кіл, а для цього самозрозуміло потрібно було і певного знання, й інтелігентності, й акторського хисту. В багатьох опозіданнях Кармалюк виступає оборонцем покривдених. Є перекази, що Кармалюк карав смертю багатьох людей. А Ролле на основі архівних судових записів цього йому не заскідає, але пише, що його співучасники в грабунках робили це часто.

Народився Устим Кармалюк 27 лютого 1797 року в с. Головчинцях на Поділлі, в сім'ї кріпака 19-літнім одружився і став батьком трьох синів. 25-літнім його за непослух віддали в солдати. Кармалюк відразу ж утік і в першу чергу відплатив панові, спаливши його гуральню. У 1812 р. його зловили і віддали в солдати вдруге. Він утік знову. 1814 р. його ловлять, проганяють "крізь стрій" з 500 чоловік і висилають в Крим. З дороги Кармалюк утікає. 1817 р. його заарештовують і засуджують до смертної кари, яку замінюють на довічну каторгу в Сибіру. 1819 р. він утікає. 1823 р. його ловлять і садять у літинську в'язницю, в якій він розібрав стелю й утік востаннє. Однаке, після всіх цих пригод химерна Кармелюкова доля хотіла, щоб однієї осінньої ночі він загинув від кулі шляхтича Рудковського в сінях своєї любки, жінки свого заарештованого товариша з ватаги, яку він прийшов провідати. Вона зрадила його, попередивши поліцію про його можливий прихід.

Така високодраматична доля Кармалюка, а також його врода, давали всі підстави для того, щоб народ його поетизував і наділяв надприродними властивостями, переплітаючи реальні події з фантастичними. Є легенди, що Кармалюк володів "розврив-травою", один дотик якої руйнував

грати. Або що він за допомогою намальованого на стіні човна міг виплисти на волю. Досить Кармалюкові було дмухнути на кайдани, як вони розпадалися. Кармалюк міг сховати смерть у глечик, зновував чарівне зілля, і якому купався, після чого його ніяка куля не брала; за допомогою кістки зі звареної чорної кицьки, яку він постійно носив з собою, Кармалюк ставав невидимим.

Люди уявляли й зображали Кармалюка невловимим сміливцем. І таких самих він хотів мати у своєму загоні. В одному з народних переказів читаємо, що Кармалюк, перед тим як прийняті когось до свого загону, казав йому падати на ніж. Коли хтось злякався — його не приймали.

Є багато різних переказів про смерть Кармалюка, переважно в них фігурує під різними іменами жінка-зрадниця: то вона Маланка, то Катерина, то Тетяна, то Ганна, то просто жінка. А. Рольє подає Уляну, а В. Тишченко, Оляну Процькову (Прокопчук).

Твори про Кармалюка існують у численних варіяントах. Його образ привертає увагу письменників, молярів, композиторів. Його брали за героя в свої твори Марко Вовчок, М. Старицький, С. Васильченко та інші українські письменники. Деякі дослідники вважають, що Кармалюк був сам поетом, автором багатьох пісень, зокрема пісні "За Сибіром сонце сходить". Однаке Т. Шевченко заперечував це, вважаючи її "немудрою піснею", не вартою "славного лицаря".

Хто і який насправді був Устим Кармелюк? Можливо фаховим дослідникам треба ще чимало попрацювати, щоб дійти переконливішого висновку. Бо на сьогодні єдиним незаперечним щодо постаті Кармалюка є те, що Кармалюк — легендарний герой.

ПІСНЯ ПРО КАРМАЛЮКА

(Одна з ранішніх версій, записана в щоденнику Т. Шевченка 20-го травня 1858 р. Подаємо в оригінальному правописі)

*Повернувся я з Сибіри,
Та не маю долі,
Хоч здається, не в кайданах,
Та не маю волі.*

*Слідять мене злій люди
День, час і годину, —
Прийде туга до серденька,
То ледве не згину.*

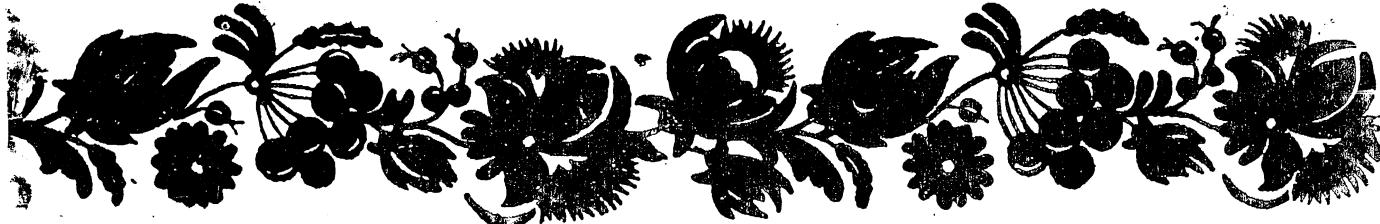
*Комісари, ісправники
За мною ганяють,
Більше вони людей били,
Чим я грошей маю.*

*Зовуть мене розбойником,
Кажуть, що вбиваю, —
Я нікого не вбив іще,
Бо сам душу маю.*

*Возьму гроши в багатого.
Убогому даю
І, так людей поділивши,
Сам гріха не маю.*

*Маю жінку, маю діток,
Однак їх не бачу,
Як згадаю про їх долю,
То гірко заплачу.*

*Треба мені в лісі жити,
Треба стерегтися,
Хоть, здається світ широкий,
Ta ніде подіться.*

АФОРИЗМИ

*Поки почати сміятися зі своїх знайомих, треба
вміти сміятися з себе самого.*

**

*Святочна промова — це часто мистецтво одну
краплю думки розпустити у двогодинній зливі
слів.*

**

*Найважче в світі бути батьком і матір'ю. А все
таки кожний цього пробує.*

**

*Великою людиною є той, хто ніколи не втрачає
свого дитячого серця.*

*Точність — це вміння відгадати наскільки спіз-
нитися той, з ким домовилися зустрітися.*

**

*Дехто так любить працю, що годинами спосте-
рігає, як інші працюють.*

**

*Розумна людина не розповідає іншим про свої
особисті клопоти.*

**

*Сьогодні батьки мусять утримувати своїх дітей
тільки до часу, коли діти отримають старечу
пенсію.*

Багатокультурність спричинюється до скріплення Канади

Канада гордиться тим фактом, що її громадяни походять з різних культурних середовищ. Ми, як канадці, можемо користуватись результатами своїх різних талантів, культур і технічного знання і тим будуємо Канаду в сильнішу динамічну країну.

Своєю постійною політикою щодо багатокультурності ваш Канадський Уряд заохочує до участі в цих культурних багатствах, щоб усі канадці мали з цього користь.

ОСЬ КІЛЬКА ПРИКЛАДІВ, ЯК БАГАТОКУЛЬТУРНІСТЬ СТОСУЄТЬСЯ ДО ВАС:

- Допомога в організуванні і комунікації через ЗВ'ЯЗОК З ЕТНІЧНИМИ ГРУПАМИ.
- Підвищення свідомості нашої культурної версифікації через ПРОГРАМУ КАНАДСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТИ.
- Дорадчий комітет дає поради в справах КАНАДСЬКИХ ЕТНІЧНИХ СТУДІЙ.
- Фінансування НАВЧАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НЕОФІЦІЙНИХ МОВ.
- Допомога в організуванні БАГАТОКУЛЬТУРНИХ ЦЕНТРІВ.
- Допомога імігрантам через ПРОГРАМУ ІНТЕГРАЦІЇ ІМІГРАНТІВ.
- Фінансування добровольчих груп через ПРОГРАМУ ДОТАЦІЙ.
- Продукція багатомовних фільмів через НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ КІНОФІЛЬМІВ.
- Документація багатокультурної історії в НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЮ ЛЮДИНИ.
- Розшуки й зберігання етно-культурних рекордів у ПУБЛІЧНИХ АРХІВАХ.
- Придбання книжок у неофіційних мовах у НАЦІОНАЛЬНІЙ БІБЛІОТЕЦІ.

Надсилайте свої погляди чи пишіть по ближчі інформації до:

16th Floor, 66 Slater Street
Ottawa, Ontario K1A 0M5
Multiculturalism

Hon. John Munro
Minister Responsible
for Multiculturalism

L'hon. John Munro
Ministre chargé
du Multiculturalisme

Митр. М. ОВЧАРЕНКО

ЧУДА. ВЛАСТИВОСТІ ВОДИ – ЧУДО

З тієї ж самої землі виростають і гіркий перець, і солодкий горох, і червона морква, і біла капуста, і яблуко, і слива, і багато іншого. А квіти: різні запахи, різні кольори, різні форми — красиві форми!

Кажуть: закони природи.

А що таке закони природи? Відкіля вони? Чому і як утворилися? Чому вони діють розумно? Чи не є самі закони чудом природи?

Християнство навчає, що закони природи створені Всемогутнім Розумом — Богом для матеріального світу разом з матеріальним світом.

А матеріалісти кажуть, що матерія сама в собі криє всі закони природи, які при певних станах матерії виявляються. Сама ж матерія — сліпа і нерозумна; вона не ставить і не може ставити ніяких цілей ("Наука и религия". Москва. 1964, ч. 9, ст. 20; цей же журнал 1968, ч. 3, ст. 10-11; "Людина і світ". Київ. 1970, ч. 5, ст. 21).

Чи можна погодитися з таким твердженням матеріалістів? Ні, і ось з яких міркувань:

Сучасна наука говорить, що порівнюючи (в астрономічному розумінні) не так давно (декілька мільярдів років тому) всього відомого нам всесвіту не існувало. Тоді вся матерія його була скупчена в надзвичайно малому об'ємі, науково кажучи, в математичній точці. Тоді не було атомів, не було існуючих тепер законів природи. З невідомої для науки причини стався вибух (точніше, надвибух) цієї праматерії. Матерія почала поширюватися (поширюється і тепер), утворюючи різні матеріальні об'єкти: від елементарних частинок матерії до різних зірок.

І от за матеріалізмом виходить, що за такий порівняно короткий час (в астрономічному розумінні) сама матерія, створюючи "на ходу" нечисленну кількість різних, але суворо відповідних, законів, розвинулась аж до людського розуму. Виходить, що сліпа і нерозумна природа діє надзвичайно розумно¹): знає коли і як, і які утворити закони, щоб був розвиток, а не випадкове утворення тих чи інших форм матерії. Та й матеріалізм навчає, що матерія розвивається від нижчого до вищого, від простого до складного.

Коли РОЗВИТОК, то значить є певна спрямованість.

Ми знаємо, що будова і розвиток всіх матеріальних об'єктів відбувається за суворо математичними законами і що матерія запограмована на певний розвиток. (Це ясно бачимо в живій матерії, а особливо в генах).

Хоч закони природи діють розумно, але вони обмежені. Закони природи надзвичайно розумно будують різноманітне складне рослинне й тваринне життя і разом з цим нездібні збудувати, прикладом, заводи, машини. Це пишуть і матерія-

лісти ("Наука и религия". Москва. 1968, ч. 12, ст. 20-21).

Але життя набагато складніше ніж заводи, машини.

Значить, закони природи тільки виконують Чиюсь Розумну Волю, а не є твором нерозумної природи.

Тут треба сказати, що розум людини вище законів природи, бо людина може творити те, що нездібні створити закони природи (напр., машини). В принципі людина може створити й життя, і це не буде суперечити християнству, бо людина с образом і подоба Божа, наслідник Божий (Гал. 4, 4-7), і створена Богом, щоб панувати над усім неживим і живим (Бут. 1, 26, 28).

За християнською науковою закони природи не є щось незалежне від Бога, а створені Богом для виконання Його Волі в матеріальному світі.

Закони природи — це чудо.

Що ж таке чудо?

Чудом в широкому розумінні цього слова ми називаємо все те, що постає тільки завдяки розуму, і то не абиякому розуму.

Про вироби людини ми говоримо: чудова машина, чудова картина, чудова музика і т. ін., зазначаючи цим, що для утворення їх потрібні були розум і здібності, і то не звичайні, а велики.

До матеріальних об'єктів, до матеріальних явищ, що оточують нас, ми так звичли, що не називаємо їх чудом. А от коли глибше вдуматися у будь-що, то ясно побачимо, що все — правдиве чудо. Християнство навчає, що Бог все премудро створив, що діла Господа чудовні і вивчаючи природу, ми пізнаємо Бога (Псал. 104. Римл. 1, 19-20; й ін.).

Закони природи — це слуги Бога в матеріальному світі. Тому вони діють розумно, спрямовано, але самі обмежені.

Деякі християни зневажливо ставляться до законів природи. Ця зневага з'явилася в наслідок того, що матеріалісти вважають їх твором самої матерії. Але це не значить, що до законів природи треба ставитися зневажливо, це не значить, що закони природи існують незалежно від Бога. Закони природи виконують волю Бога. Зневажаючи їх, ми зневажаємо й Бога.

Правильне розуміння законів природи дуже важливе для правильного розуміння чудес і у вузькому розумінні цього слова.

У богословській літературі існує таке визначення чуда у вузькому розумінні цього слова: "Чудом називається доступна зовнішньому спостеріганню дія або подія надприродна, але не протиприродна, яка викликається безпосередньо Силою Бога для досягнення важливих релігійних цілей".

Тут зовсім виключаються природні закони, а з цим не можна погодитися.

Не можна думати, що для чуда Бог **неодмінно** касує чи міняє Ним же створені закони природи. Так думати не можна, бо цим понижується Бог, виявляється недовір'я до таких Його властивостей, як Всезнання, Всемогутність, Премудрість.

Ще до створення світу Бог УСЕ, так би мовити, заплянував, запрограмував, абсолютно ВСЕ.

Бог діє через Своїх слуг: ангелів (у духовому світі) і законів природи (в матеріальному світі). Цим не заперечується безпосередня дія Бога, але ж не даремно Бог створив Собі слуг.

Значить і через природні закони Бог може чинити чуда. Ми знаємо, що Бог карав і допомагав людям через природні явища. Напр., водою (потоп), вогнем (Содом і Гомора), землетрусом (Числ. 16, 30-22), метеоритами (Іс. Нав. 10, 11) ін.

Чудес було і тепер є багато, але не кожен бачить їх.

Ось приклад: Христос говорить Петрові, щоб той закинув невода. Петро, як фахівець-рибалка, знає, що в той час і в тому місці не можна піймати риби. Коли ж піймали дуже багато риби, Петро зразу побачив, що це чудо. Для багатьох тут чуда не було: надійшла, мовляв, риба, і піймали її. Для них це було звичайним (правда, щасливим) природним явищем, а для Петра й інших рибалок — великим чудом, яке викликало глибоку віру в Христа, про цю подію оповідається в Євангелії (Луки 5, 4-11).

Можна навести ще такий приклад: коли Мойсей в бурі на Сінаї переживав близькість Бога, то інші бачили тільки звичайну хмару з блискавкою і громом, а ізраїльтяни навіть робили золоте тела (Вихід 32, 1-6).

Сам Христос сказав, що Бог діє через природні явища (катастрофи), щоб урозуміти людей (Луки 13, 4-5).

Таким чином, і природні явища можуть бути чудом (у вузькому розумінні).

Як же тоді відріznити чудо від звичайних природних подій?

А відріznити можна, бо чудо (у вузькому розумінні) відбувається завжди тільки там і тільки тоді, коли воно потрібне. Це може бути і природне явище, яке відбувається з точки зору невіруючого випадково. Але ми знаємо, що випадковостей нема. В Божих плянах все передбачене, все запрограмоване. Все, що ми називаємо випадковостями, є по суті пересічення подій, що мають різні причини. Але Першопричина абсолютно всього — є Бог. (Тут доведеться обмежитися тільки цими словами, бо для повнішого висвітлення питання про "випадковість" потрібна окрема стаття).

Цим не заперечуються і такі події, які не можуть відбутися тільки за природними законами. Напр., — воскресіння померлого. Коли повернення до життя з клінічної смерти відбувається за природними законами, то повернення до життя після біологічної смерти (напр., Лазаря — Ів.

розд. 11) за природними законами неможливе. Тут вищі сили перемагають нижчі сили. Як узуміти це? А так: Є відомий закон природи — тяжіння. І от, наприклад, людина піднесла руку. Вона не скасувала і не змінила закону тяжіння, а перемогла його вищою силою — біологічною. Є сили вище біологічних. Ми знаємо, що найсильніші біологічні інстинкти — розмноження та самозбереження. А от людина в ім'я, прикладом, ідеї, тобто чогось вищого, відмовляється від розмноження (в християнстві — монашество), зрікається самозбереження. З цього бачимо, що є сили вищі від біологічних, а тому принципово не можна заперечувати можливості воскресіння з мертвих, не можна заперечувати взагалі існування вищих сил.

Бог — Творець і механічних, і біологічних сил без сумніву, стоять безконечно вище цих сил.

Матеріялісти колись (а дехто ще й тепер) зовсім не визнавали чудес, записаних в Біблії, а говорили, що то казки, вигадка людей, що ті підійшли з точки зору науки — неможливі.

Тепер вони вже обережніші і визнають:

1) що в Біблії дійсно багато алегорій, символів, поетичних виразів. (Та як не визнавати? — бо, прикладом, "Пісня над Піснями" та "Об'явлення" — виключно символічні книги, або такий чисто поетичний вираз: "Дерева будуть плескати в долоні" — Ісаї 55, 12. А Христос навчав *тільки в притчах* і без притчі нічого не говорив — Матв. 13, 34; Марк. 4, 33-34).

2) що чуда Мойсея, чи перехід Ісуса Навина Йордані по сухому, дійсно були, але що це були не чуда, а звичайні природні явища (Антирелігійна книга З. Косидовського "Біблейские сказания". Москва. 1969, стор. 161, 230-231).

3) що не треба поспішатися говорити "абсурдне", "неможливе", бо наука вже встановила навіть в матеріальному світі (особливо в світі елементарних частинок) багато "абсурдного", "неможливого".

І тепер про чуда матеріялісти говорять інакше, як говорили раніше: "Взагалі, що таке чудо? Дуже важко відповісти на, здавалося б, просте питання. Явища, які не можна повторити, в деякому змислі рівнозначні чуду. Це поза компетенцією науки" ("Знання — Сила". Москва. 1973, ч. 11, стор. 34).

**

За християнською наукою все, що існує в світі, запрограмовано Премудрим Вищим Розумом — Богом. І все є чудо.

Коротенько розгляньмо одне таке чудо — властивості води.

Навіть атеїсти ("Людина і світ". Київ. 1973, ч. 3, ст. 62) пишуть: "Вода — істинне чудо природи! Це аж ніяк не риторична формула".

Значення води величезне. Для будької форми життя неодмінно потрібна вода.

Матеріялістичний журнал "Наука і суспільство". Київ. 1973, ч. 6 на стор. 5-ї пише: "Ба-

тато таємниць води, ще чекають на розкриття. Зокрема, неясне минуле води. Частина вчених вважає, що вона "небесного" походження (утворюється в космосі); інші науковці вважають, що вона утворилася із зруйнованих гірських порід, до складу яких колись входила".

Води є дуже багато.

Матеріаліст академік І. Петрянов ("Человек и природа". Москва, 1976, ч. 6, на стор. 21) так характеризує воду: "Серед неозорої безлічі речовин вода займає цілком особливе місце. І це треба розуміти буквально. Таможе всі з хемічні властивості води — виняток в природі; вона дійсно найдивніша речовина в світі".

Чому?

А тому, що вона "поводить" себе не так, як всі інші рідини, тобто вона має багато аномалій (винятків).

Але тільки завдяки всім цим аномаліям можливе життя.

Які ж ці аномалії?

1) Загальний закон природи такий: при охолодженні обсяг тіла зменшується. Але вода підлягає цьому законові тільки до +4°C, а при дальшому її охолодженні обсяг її збільшується. Тому при 0°C, коли вода замерзає, утворений з неї лід плаває.

Але штучно можна зробити і роблять лід з меншим обсягом, який спускається на дно.

Чому ж існує ця аномалія?

А ця аномалія має величезне значення для життя.

Проф. Гарвардського університету (США) Дж. Уолд пише: "Коли б лід не плавав, всі води Землі, маючи, замерзли б зараз відтому, і за винятком поверхових вод, залишилися б в такому стані назавжди. Мало шансів, щоб життя могло виникнути в таких умовах або, одного разу виникнувши, довго існувало б. Ця надзвичайна обстазина тому, мабуть, с важливим фактором, що допускає існування життя на Землі" ("Наука и жизнь". Москва 1967, ч. 1 стор. 78).

А ось морська вода не подібна на прісну. Там зовсім нема +4°C порогу. Але не треба думати, що океан промерзне до дна, бо для цього треба "відняти" від нього дуже багато тепла. І ця "нормальна" поведінка морської води має величезне значення для життя в морській воді, бо коли охолоджується поверховий прошарок води, він спускається вниз і несе з собою кисень. Коли б морська вода "вела" себе так, як і прісна, то життя в океанських глибинах давно загинуло б від недостачі кисню.

В матеріалістичному журналі "Техника молодежі". Москва, 1967, ч. 5 на стор. 35 з приводу цього написано: "Все ураховане (!? М. О.), передбачене (!? М. О.) пралодою, навіть такі "нормальності" і "ненормальності" морської і прісної води". (Але, як може сліпа, нерозумна природа — матерія ураховувати, передбачати? М. О.).

2) При випаровуванні вода веде себе не так, як інші рідини, бо треба дуже багато тепла — аж 537 калорій, щоб один грам води перетворити на пару.

А що було б, коли б вода поводилася так, як інші рідини? А було б те, що один за одним висихали б невеликі водоймища, дощ часто випаровувався б ще в повітрі, і ліси, і поля скоро обернулися б у пустелю.

3) З усіх рідин вода має найбільший коефіцієнт поверхової напруги. Через це, а також капілярність, ґрунтова вода підімається вгору до корінця рослин, інакше вони засохли б.

4) За правилами чистої хемії вода повинна кипіти при —80°C, а замерзати при —100°C. При 0°C вода вже газ.

Чи за таких умов можливе було б життя?

5) Звичайно під тисненням рідини замерзають при вищій температурі. А вода — навпаки.

6) Багато ще є інших аномалій води: в поширенні звуку, в електрооптичних явищах тощо.

Зазначений вище матеріалістичний журнал "Техника молодежі". Москва, 1967, ч. 5, закінчує статтю про аномалії води (на стор. 36) такими словами: "Тут ми згадали далеко не всі аномальні властивості води. Але й з того, що сказано, добре видно, які вони важливі для нас. Якби вода була нормальнюю рідиною, Земля й до цього часу залишилася б мертвим космічним тілом. Дійсно, нормальні аномалії!"

Матеріаліст доктор хемічних наук Л. Ніколаєв пише: "З'єднання кисню з воднем (вода) при нормальніх умовах — при 0°C — повинно бути газом. Вода — газ! Це й було б нормою, але, на щастя нам, вода чомусь (підкр. М. О.) відхиляється від правила. Така дивність води не одна. Вода незвичайна і в інших відношеннях. У неї дуже велика теплота випаровування, теплоємність; водяна пара при швидкому поширенні конденсується, замість того, щоб перейти в стан ненасиченої пари; щільність води збільшується при зміні температури від 0° до +4°C, а потім знову падає; переходячи в стан льоду, вода розширяється. Перелік дивовиж води цим не вичерпаний, але для нас досить і цього. Подумаймо, що значать для життя дивні властивості води. Спробуймо уявити собі Землю і життя на ній за умови, що вода речовина нормальна: нема морів, нема річок і озер, всі рослини і тварини збезводнені (в складі їх зовсім нема води. Прим. М. О.), а атмосфера насычена газом H₂O... Є у воді ще одна дивна властивість: в ній різко зменшується сила взаємодії між електричними зарядами... Через це розчинені в ній солі, кислоти та основи є в іонізованому стані. Але ж йони — одна з головних сил в життєвих процесах! Вода не могла б стати середовищем для життя, коли б вона не викликала утворення йонів". ("Знані — Сила". Москва, 1971, ч. 7, стор. 21).

Ми бачимо, що вчений — фахівець, бож доктор хемічних наук, Л. Ніколаєв пише, що "вода ЧОМУСЬ відхиляється від правила".

Чому? Чому у води так багато аномалій? І що важливе — всі вони потрібні, щоб могло постати розвиватися життя.

(Далі на стор. 18)

Ігор КАЧУРОВСЬКИЙ

“ЦВІТ ПАПОРОТІ” МИХАЙЛА СИТНИКА

(Радіоскрипт)

Книжку поезій “Цвіт папороті” Михайла Ситника випустило видавництво “Молода Україна”, а кошти на видання зібрала молодечка організація, що зветься Об’єднання Демократичної Української Молоді в Канаді й Америці. Автор “Цвіту папороті” не міг сам подбати про видання своїх віршів: він помер 1959 року в Чікаго за не цілком з’ясованих обставин... Поет народився 1920 року на Київщині. Про свої дитячі роки найкраще оповідає він сам:

*Хата моя під солому крита
І на ганку дикий виноград.
На подвір’ї вкопане корито
З рясковою в воді для каченят.*

*Горобці цвірін’кають на хмизі,
Ластівки всідаються на дріт
Голуби воркують на карнізі
І безжурно дивляться на світ.*

*Ремигає, лежачи, телиця
В загороді, плетеній з лози,
Із як е колючка у горицях,
Що із лугу батько навозив.*

Коротко кажучи — ідилічний світ ще не розкуркуленої і не загнаної до колгоспів України, світ, що відійшов разом із нашим дитинством...

Потім — студентські роки, перші друковані спроби — і відразу ж відро зимної води в журналньій рецензії, що пахла звичайним доносом:

“Михайло Ситник і подібні йому друзі — Карпенко-Криниця, Веретенченко — знаходяться поза радянським часом і простором... Їхня поезія, хоч і талановита, проте пессимістична, покрита тінню якогось упадку”.

Так писала про молодого поета та його колег “Радянська Україна”. Хто зна, чи не було це однією з причин, що всі троє — Ситник, Карпенко-Криниця й Веретенченко — залишилися на Україні під гітлерівською окупацією, а потім виїхали на Захід?

1942 року у Василькові вийшла перша книжка поезій Ситника “Від серця”. Назва — не випадкова: щиро сердечність залишилася назавжди основною прикметою його лірики. Відтоді поет видав ще дві збірки ліричних поезій та одну поему. Мушу сказати, що вірші Ситника мали найбільший успіх серед українського читача на еміграції, натомість літературні критики зневажливо повчали його, як треба писати.

У повоєнні роки в Німеччині, де жив Ситник, створилося письменницьке об’єднання МУР —

Мистецький Український Рух. Але Ситника не прийняли до цього об’єднання (де, до речі, не бракувало “нездар” і “випадків”) — і в цьому, можливо, слід шукати первопричини поетового морального заломання. Його родинне життя не склалося. Дружині, з якою розійшовся, він писав:

*Так, нашого життя дві паралелі
Розбіглися, навіки розійшлися...
Твоя подушка на моїй постелі
Вже роменом не пахне, як колись.*

*I вишита твоя рожева хустка
Не утирає більш наївних сліз.
I шкіриться моя кімната-пустка
Наклейками обліплених валіз.*

*Порожня пляшка і брудна каструлі,
I з газової плитки синій чад...
I крутиться в очах земна півкуля,
I мріється мій васильківський сад.*

*Самотність, перевтома і нудота
I в голові ще учорашній хміль...
...Твое колишнє, виношене фото,
Як вивітрений, пережитий біль...*

Коли читаємо ці рядки, — ми ніби бачимо увічнюєтимося кімнату, брудну каструлю й валізки з наклейками... Це — дар малювати словом.

Америка, куди наприкінці 40-х років переїхав Ситник, принесла йому самі невдачі й розчарування: в повоєнні часи, коли ми жили в таборах для переміщених осіб, він мав і слухача для своїх поезій, і видавців на них. В Америці справа виглядала інакше: стара, т. зв. “заробітчанска” еміграція в масі своєї літературою, а тим більше поезією, взагалі не цікавилася. А нові емігранти щойно вrostали в ґрунт, вся їхня увага йшла на те, щоб улаштуватися на праці, найти помешкання... До того ж, розкидані по всіх континентах, українці майже ніде не творили компактної читацької маси, потрібної для поета аудиторії. Ситник постійно переїздив із місця на місце, і ніде не міг довго затриматися. Найгірше, що до нього дійшла вістка з України: батька поетового розстріляно, а маті, бездомна, блукає жебрачкою по селах Київщини...

Дехто з поетів нашого покоління закінчував тоді перервану війною освіту, дехто сяк чи так тримався на поверхні, лише Ситник — що був потенційно серед нас усіх найталановитішим, незухильно пішов на дно. Ще під час війни, в Берліні, поет звернувся до ностальгійної лірики, тел-

шер ця лірика стає основною в його творчості: це або спогади про залишену Україну — як от у поезії "Містечко":

*Ну, як же ти живеш, мое містечко?
Давно, давно не бачилися ми.
Чи й досі ще той паротяг — "овечка" —
На полустанках чміха і димить?*

*...Вже десять літ... Неначе після сплячки,
Протру я очі й бачу звідсіля
Твою ту саморобну водокачку,
Біля якої дітвора гуля.*

*А та столітня наша лікопилка,
А шкірзавод з трубою у смолі,
І річечка, що наче синя жилка
У тебе на похмуromу чолі...*

Або малюнки безрадісного, несприйнятного, чужого поетові світу:

*Вже за північ. Іду я в шинок, що на розі
У бруднім закапелку, в дільниці глухій.
Негритянка губата, довбаючись в носі,
Соломинкою смокче пінястий напій.*

*I дрімає боксер, що із лобом бичачим.
I сигару погаслу жує полісмен.
I показує тіло, ще майже дитяче,
На прилавку якась мексиканська Кармен...*

А самотність стає нестерпною:

*Чекаю від когось листа,
Даремно, вже більше місяця.
Надворі така пустота,
Що навіть ніде повіситься...*

Одного ранку Михайла Ситника знайшли не-притомного в котромусь із чікагських скверів. Він помер, не прийшовши до притомності. Лишилося невідомим: чи його забили нічні волоцюги, а чи він сам наклав на себе руки, (про такий намір він писав в останньому листі мене).

Американський період життя Михайла Ситника відбився в його книзі "Цвіт папороті". Під такою назвою друкував поет вірші цього періоду:

*В час, коли навколо темнота
І дороги хтось нам хижо плутає, —
Наче сяйво Боже, процвіта
Папороть над віковим Славутою...*

Для середнього прошарку української інтелігенції за кордоном — особливо для тих, для кого Україна — лишилася спогадом юності — стали цвітом папороті вірші Михайла Ситника.

**ОДУМ — ЦЕ ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯКА ВИХОВУЄ
УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ НА ДЕМОКРАТИЧНИХ
ЗАСАДАХ!**

ЧУДА. ВЛАСТИВОСТІ ВОДИ — ЧУДО

(Закінчення зі стор. 18)

Тільки упереджена людина не побачить тут чуда.

Всезнаючий, Всемогутній Премудрий Розум — Бог, плянуючи, запрограмовуючи матеріальний світ, ВСЕ передбачив, ВСЕ урахував. І Він наділив воду такими властивостями, щоб могло існувати життя, і щоб людина, замислюючись над цим, мала підставу для визнання чудес, для віри в Бога, бо Сам Бог — незображенний (Ісаї 40. 28; Римл. 11. 33-34; 1 Кор. 2. 11; й ін.).

Бог дав людині серце, розум і свободу волі. Він не примушує нікого, а тільки кличе до Себе (напр.: "Хто має уші, щоб слухати, — нехай слухає!" (Луки 8. 8, й ін.). І від людини залежить, чи піде вона до Бога.

¹⁾ Так пишуть і матеріалісти. Напр.:

Доктор біологічних наук Н. Ф. Реймерс пише: "В природі — нема зайвого, але й нічого грубо недостатнього. Вона завжди має стільки, скільки треба — не більше, але й не менше" ("Чоловік и природа". Москва. 1975, ч. 3, ст. 20).

Член — кор. Акад. Наук СССР В. П. Мульчинська пише: "Жива природа — геніальний конструктор, інженер і технолог ("Химическая деятельность микроорганизмов". Москва. Серия: Биология. 1975, ч. 12, ст. 3).

А. Григоренко пише: "Природа хоче бути... красivoю" ("Знання та праця". Київ. 1969, ч. 7, стор. 6).

Увага!

Увага!

ЗБІРКА ПОЕЗІЙ

МИХАЙЛА СИТНИКА

ЦВІТ ПАПОРОТІ

Крім поезій, до збірки входять: стаття про творчість поета М. Вірного і бібліографія творів поета, складена інж. І. Лучковим.

Ціна книжки у твердій обкладинці \$6.50, у звичайній — \$5.00.

Замовлення з належною сумою слати на адресу:

Mr. H. KALMAN
376 Green Lane
Ewing, N. J. 08638, USA

ЛЮДСЬКІ ПРОБЛЕМИ МОЖУТЬ СТАТИ СЕРЙОЗНИМИ ПРОБЛЕМАМИ.

Ось що Онтаріо робить, щоб їх заздалегідь розв'язати.

Недавно пороблено заходи, щоб група індійських дітей учащала до публічної школи в одному місті Північного Онтаріо. Директор школи в цьому місті знову, що індійські діти часом зазнають прикрошів від інших учнів і, щоб не допустити до такої ситуації, попросив дорадника Комісії Прав Людини на обговорення цієї справи з іншими дітьми. Дорадник запитав тих дітей, чи вони будь-коли були змушені ходити до нової школи, що вони думають про своє почування, коли вони опинилися б самі й незнайомці. У цей спосіб він вияснив, як індійські діти будуть почуватися, коли прийдуть до їхньої школи. По тому процес інтеграції проходив релятивно гладко.

Громадські поради — це одне з головних завдань Онтарійської Комісії Прав Людини. Ми влаштовуємо семінарі та провадимо з поліцією дискусії у тих районах, де існує бар'єра комунікації між нею і меншинними групами, щоб в той спосіб зменшити напругу та привести до взаємного порозуміння. Ми учаємо на зборах імігрантів і тут народжених меншинних груп, щоб їм пояснити, які їхні права згідно з законодавством та які їхні обов'язки як громадян цієї провінції.

Ми також наладжуємо людям контакти з місцевими агенціями, як родинно-шкільними групами, громадськими і державними агенціями та церквами, які завжди готові прийти з допомогою, але про існування яких люди часто не мають найменшого поняття. Там, де існують якібудь труднощі,

основані на расі, кольорі чи віровизнанні. Комісія Прав Людини завжди стоїть до диспозиції та готова почати дискусію й заохотити людей зрозуміти й респектувати іншу точку зору.

Наше завдання є зводити людей разом і плекати здорові відносини поміж всіма

Якщо ви бажаєте докладніших інформацій, звертайтесь до Комісії Прав Людини на нижче подані адреси:

HAMILTON
1 West Avenue South
Postal Zone: L8N 2R9
Teephone: 527-2951

KENORA
808 Robertson Street
Postal Zone: P9N 1X9
Telephone: 468-3128

KITCHENER
824 King Street West
Postal Zone: N2G 1G1
Telephone: 744-7308

LONDON
560 Wellington Street
Postal Zone: N6A 3R4
Telephone: 438-6141

OTTAWA
2197 Riverside Drive
Postal Zone: K1H 7X3
Telephone: 731-2415

Ontario Human Rights Commission
Minister of Labour
Bette Stephenson, M.D., Minister

SAULT STE. MARIE
125 Brock Street
Postal Zone: P6A 3B6
Telephone: 949-3331

SUDBURY
1538 LaSalle Boulevard
Postal Zone: P3A 1Z7

THUNDER BAY
435 James St. South
Postal Zone: P7E 6E3
Telephone: 475-1693

TORONTO
400 University Avenue
Postal Zone: M7A 1T7
Telephone: 965-6841

WINDSOR
500 Ouellette Avenue
Postal Zone: N9A 1B3
Telephone: 256-3611

Province of Ontario

William Davis, Premier

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ

Виступає капеля бандуристів
філії ОДУМ-у в Міннеаполіс,
США

(Фрагмент із зустрічі ОДУМ-у
в 1976 р.)

МАЙБУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЯСПОРИ

Старше українське суспільство в діаспорі, яке свідоме своїх завдань, мусить знати, що в першу чергу його обов'язком є плекати традиції українського народу у вільному світі. А також, якщо це суспільство хоче, щоб ці традиції не завмерли та не втратили своєї самобутності в країнах іншого поселення, воно мусить знайти спосіб, щоб передати їх наступному поколінню.

Треба ствердити, що старше громадянство зробило багато, щоб зберегти наші традиції та допомогти молодшому поколінню їх пізнання. Школи українознавства, організації молоді, церкви, курси української мови, літератури та історії по багатьох американських та канадських університетах, Український Вільний Університет, Кафедра Українознавства при Гарвардському Університеті, українські наукові установи, як УВАН та НТШ — все це є позитивні здобутки нашої діаспори.

Відповіальність за плекання українських традицій в країнах нашого поселення падає так на п'яте наших батьків, як і самої молоді. Якби кожний батько та мати взяли собі за обов'язок прищепити дітям любов та пошану до України та її культури ще в дитячих роках, то тоді не було б такої великої проблеми втримувати їхнє зацікавлення в юнацькому чи дорослому віці. На-

жаль, для багатьох батьків, це ще один додатковий обов'язок, від якого вони ухиляються, а свою позедінку намагаються виправдати тим, що мовляв, "немає часу", "ми є в Америці", або "нашо?"

Але вплив батьків у формуванні світогляду малої дитини колосальний. Від нього залежить, чи ця дитина, коли підросте, стане активним творцем та співучасником української спільноти у вільному світі, чи під впливом вулиці загубиться. Отже, роль батьків, як і суспільства, у національному вихованні молодого покоління, велика.

Ролю та відповіальність молоді у збереженні традицій своїх батьків можна окреслити дуже просто. Вона або усвідомить собі завдання, яке падає на її плечі, та візьметься гідно виконувати те завдання, знаючи, що вона є невід'ємною частиною великого українського народу, або, засимілювавши, стане одним з багатьох безіменних складників перетоплюючого казана.

Майбутність української спільноти у вільному світі буде залежати від того, як ці три чинники будуть між собою співпрацювати, та чи знайдуть їхні "спільну мову". Але як би воно не було і які б не були труднощі, ми не можемо допустити, щоб наше молоде покоління виростало "українцями" лише за назвою, а не по суті.

Юрій Ю. КРИВОЛАП

РОДИННА ХРОНІКА

ВЕСІЛЛЯ ЯРОСЛАВА І НАДІЇ

НА ПРИЙНЯТТІ У ЛАВРЕНТЬЄВИХ

Андрій і Марія Лаврентій у Новому Ульмі (Земля Німеччини) 16 жовтня 1976 р. відзначили свій Срібний ювілей, 25 років одруження. На це відзначення зібралися їхні друзі й знайомі, бо Лаврентієвих знає українська громада як людей праці, жертвенности і сердечності.

Нині п. Андрій Лаврентій пенсіонер, йому 74 роки, з яких він пропрацював 27 років складачем у В-ві "Українські вісті" в Новому Ульмі. Цокільки років він і Марія Андріївна працювали в складальному цеху вручну. Потім в-во "У.В." придбало складальні машини й Андрій Дмитрович став лінотипістом. Багато праці віддав він українському друкованому слову. Це ж з його участю вийшло понад 160 "Сторінок ОДУМ-у". Тому Лаврентіям на їхньому ювілії вручено Грамоту-Відзначення, в якій голова УРДП, Крайовий Комітет у Німеччині й Австрії, Т-во Одумівських Приятелів у Новому Ульмі висловили найщирішу подяку за їхню віддану працю у В-ві "У. В." і для УРДП, за зразкову дисциплінованість і високий український патріотизм, проявлені у боротьбі за вільну демократичну пресу й триумф української справи, а також побажання бути стійкими у боротьбі за визволення України.

Грамоту підписали: голова УРДП д-р М. Воскобійник, за Крайовий Комітет І. Корнійчук та голова ТОП-у в Н. Ульмі В. Слонь.

М. А. Лаврентій активні члени ТОП-у і завжди підтримували ОДУМ матеріально й власною працею. Тому й молодь узяла участь у вшануванні цих заслужених українських громадян.

Коли прийняття, на якому було 25 осіб і також о. протопр. Анатолій Дублянський та о. Михайло Гільтайчук, було в розпалі, до залі ввійшла співочо-танцювальна група, яка складається з членів ОДУМ-у, Юн. ОДУМ-у та їхніх прихильників. Керує групою Петро Тельчер. Під його керівництвом та музичним супроводом виконуються вокальні номери. За хореографічну частину групи відповідає сдумівець Едіт Атос.

Ця організована молодь ентузіастично привітала своїх опікунів співом "Многая літа", потім проспівала "Мово рідна" і "Взяв би я бандуру".

Під гру П. Тельчера на акордеоні дівчатка гарно затанцювали "Дівчино моя". За ними хлопці виконали "Аркан", а тоді ціла група ударила "Гопак". Присутні захоплено дякували керівникам групи, а ювіляти щедро гостили молодь.

На заклик В. Слоня Георг Атос провів збірку на потреби преси і зібрав 479 нім. марок. З того на журнал "Молода Україна" виділено 79 нім, а на "У. В." — 400 нім.

Щире спасибі всім учасникам вшанування Лаврентієвих, а ювілятам зичимо здоров'я і щастя!

Петро ПЕРЧ

орг. реф. ОДУМ-у в Н. Ульмі

А. ГЛІННИ

У суботу 9-го жовтня 1976 р. взяли шлюб Ярослав Павлюк і Надія Захарчинська, обоє мешканці м. Ст. Кетерінс, Онт. — діти свідомих українських батьків, відомих в українському суспільстві м. Ст. Кетерінс.

Ярослав — син Дмитра і Софії Павлюків, а Надія — доня Степана і Павліни Захарчинських.

Вінчання відбулось о 2-ій год. 30 хв. п.п. в церкві Св. Кирила й Методія, довершив його о. д-р Н. Комар, при гарному співі хору православної церкви, під управою п. О. Мельничука.

**

О 6-ій год. вечора в Українському Чорноморському Домі при вул. Велланд відбувся весільний банкет, куди прибуло понад 650 гостей.

Старшою дружкою була рідна сестра молодої — Неля, а старшим дружбою — Василь Шудло.

Весільним старостою й провідником весільної гостини був Іван Данильченко. О. д-р Н. Комар розпочав гостину молитвою і благословенням поживи, після чого на честь молодого подружжя присутні тричі проспівали "Многії літа".

Кілька слів про молодих.

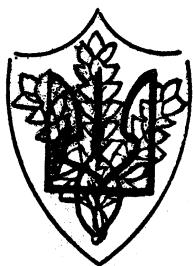
Ярослав Павлюк юнаком належав до мол. організації СУМ та відвідував "Рідну Школу". Надія Захарчинська належала до ОДУМ-у і також навчалась у "Рідній Школі". Перед одруженням вони належали до танцювального ансамблю "Дунай" в м. Ст. Кетерінс.

Ярослав дістав академічний ступінь "Бі Ей" (B.A.) у Ветерло, Онт. Університеті, а Надія "Бі Ей" з відзначенням у Йорк Університеті в Торонто.

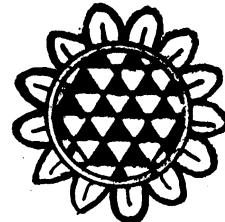
Тепер, по одруженні, обоє докінчують академічну освіту в університеті — Лондон, Онт. Нехай же Бог допоможе їм успішно осiąгнути наукові дипломи!

Є. Ю. Ю.

П. С. — У неділю 10-го жовтня 1976-го року відбулися в залі Української Православної Громади св. Юрія т. зв. "поправини", де на заклик голови Укр. Прав. Громади п. Михайла Головаша, гості зложили добровільні датки на українську пресу в сумі 48 доларів, за що щира подяка жертвовавцям.

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

Леся УКРАЇНКА

УЗИМКУ

Спить озеро, спить ліс і очерет.
Верба рипіла все: "Засни, засни..."
І снилися мені все білі сни:
На сріблі сяли ясні самоцвіти,
Стелилися незнані трави, квіти,
Бликучі, білі... Тихі, жіжні зорі
Спадали з неба — білі, непрозорі
І клалися в намети... Біло, чисто
Попід наметами. Ясне намисто
З кришталю грає і ряхтить усюди
Я спала. Дихали так вільно груди.
По білих снax рожевій гадки
Легенські галтували мережки,
І мрії ткались золото-блакитні,
Спокійні, тихі, не такі, як літні...

В. Ч-ко

МАЛА МАЛЯРКА

Був вечір, і всі вже були в хаті. Мати поралася біля печі, готовчи вечерю й осяваючи вогнем передпічне вікно, замуроване морозом: коли вона підіймала рогачем у печі солому, на морозь на вікні спалахувала яскравим полум'ям. Батько сидів на полу і лагодив кожуха при свіtlі підсліпуватого гасника, повішеного на стовпі, що підpirав сволок. На печі, затишно освітлений гасником, бавилися дві дівчинки — Марійка й Гапуся.

До них зібрался лізти їхній старший брат Гриць. Він хотів почитати на печі, де було більше світла, ніж у хаті, цікаву книжку "Дядькова Томова хатина". Цю книжку дала Грицеві вчителька, попередивши, щоб він не забруднив її. Книжка була нова, чиста, з багатьома малюнками, така, що й у руки страшно брати, щоб не забруднити. Прийшовши із школи, Гриць про неї тільки й думав, але за роботою не міг до неї взятися, — то допомагав батькові напувати худобу, то солому матері вносив. Отож він тільки тепер уявив її з підвіконня, дівона лежала, і обережно розгорнув мальовані палітурки. Розгорнув — і отерп із ляку: перша сторінка книжки була "замальовача" неоковирними малюнками — хатками, людьми, кіньми. З димарів хаток ішов дим, схожий на

кінські хвости, у людей руки й ноги росли прямо з голови, а коні скидалися на ті бительниці, що на них мати восени плоскінь била. Противне, незgrabne квацяння, а не малювання!

Страшний розпач обгорнув сердечного хлопця, а з очей слізози як не капнуть. Як він понесе цю книжку вчительці? Що їй скаже? Йому було ясно, що це "малювала" одна з тих, що сиділи на печі, а котра саме? Зразу крикнути про свій біль означало не виявити "малярки". Тим то він стримав себе, удав спокійного і обізвався до всіх у хаті присутніх:

— А хто це так гарно понамальовував?
— Де? — перепитала старшенька з дівчат Гапуся.

— Ось у книжці...

— То я.

Гриць кинувся на піч з лютим заміром покарати "малярку", та його перехопив батько, а від печі кинулася мати: що таке скoїлося? Та Гриць уже не міг пояснювати: він тіпався в батькових руках і невтішно плакав.

А Гапуся дивилася своїми великими очима з печі і нічогісінько не розуміла. Чого той Гриць плаче? Адже вона так гарно в тій книжці понамальовувала!

БІДА НАВЧИТЬ

Леся Українка написала оповідання "Біда навчитъ". В ньому розповідається про горобчику, який хотів навчитися розуму і просив курку, сову, зозулю, бузьку, гаву й сороку, щоб йому помогли. Всі птахи відмовились, а крук горобчику сказав:

— Розум, молодче, по дорозі не валяється. Поки біди не знатимеш, то й розуму не матиш.

Цю гарну книжечку мені подарували виховниці — Раї Сотник і Лариса Дрозд.

ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА

Український звичай колядувати мені дуже подобається і я кожного року ходжу колядувати. Цього року нашу групу гарно вітали в кожній хаті, особливо пані Яремко. Пана Івана Яремка не було дома. Саме тоді він потелефонував додому, і ми заколядували йому перед телефоном; він був дуже вдячний. Після того пані Марія почастувала нас солодощами й розказала нам про свої картини різних українських мальярів. Всі стіни в коридорі й вітальні заповнені картинами. Це виглядає дуже гарно.

Оксана Родак

ПО ЯБЛУКА

У неділю, 3-го жовтня 1976 року, гуртки "Бджілки" і "Білочки" поїхали з виховниками в сад збирати яблука. День випав соняшний і теплий, немов бабине літо. Листя жовтіло, а червоні яблука аж просилися, щоб їх хтось зірвав. Дівчата лазили по яблунях і з'їли яблук більше, ніж зібрали.

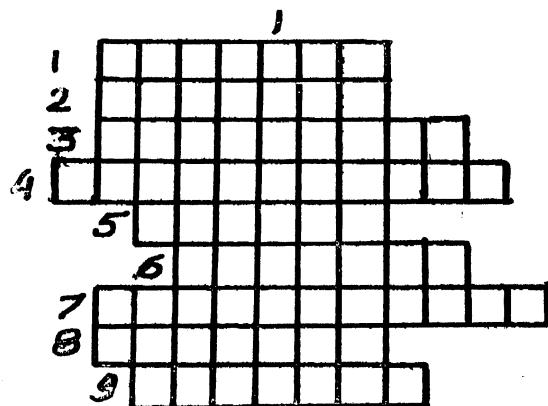
Потім поїхали до лісу відпочивати. Побігавши коло ставу, дівчатам захотілося морозива, то поїхали до "Мейберіз Айс-Крім Парлер", де нашу велику групу ласково привітали.

Всі були дуже задоволені і навіть привезли додому яблука.

**Виховниця Лариса Яськевич
Гурток "Бджілки"**

ЖАРТИ

— Ромчику! Ти сьогодні не йдеш до школи?
— спитав батько сина, помітивши, що той не збирається.
— Ні.
— А то чому?
— Вчитель просив, щоб сьогодні до школи пішли ви.

ХРЕСТИКІВКА**По вертикалі**

1) Назва державного документу, яким Українська Центральна Рада проголосила самостійність України.

По горизонталі

- 1) Місто, під яким Богдан Хмельницький вдруге, після Жовтих Вод, розгромив польське військо.
- 2) Генерал-хорунжий армії УНР, командувач Другого Зимового Походу.
- 3) Кошовий отаман, який 1709 року бився за волю України під Полтавою.
- 4) Великий український історик, голова Української Центральної Ради.
- 5) Голова уряду УНР, учасник героїчного Першого Зимового Походу.
- 6) Місто, в якому 9 лютого 1918 року Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина й Болгарія підписали договір про визнання самостійності України.
- 7) Військовий порт в Криму.
- 8) Місто, в якому поховано Івана Котляревського.
- 9) Головний Отаман військ УНР.

Розв'язка кросворда в ч. 252 "М. У."

По горизонталі: 3. Марійка. 4. Василько.

6. Ярина. 7. Яким.

По вертикалі: 1. Дмитрик. 2. Гаврилко.

5. Олена.

**

Вулицею ідуть троє маленьких дівчаток. По дорозі зустрічає їх бабуся і питас:

— А чиї ви, дівчатка?

Найстарша дівчинка відповідає:

— Ця чужа, і ця чужа, а я наша.

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Український відділ у Віндзорській університетській бібліотеці потребує такі книжки на підтримку українських студій:

1. Кузеля, З. і Я. Рудницький — Українсько-німецький словник, Берлін
2. Бойків, І. та інші — Словник чужомовних слів, В-во М. Борецького, 1955.
3. Гумецька, Л. Л. (гол. ред.) — Польсько-український словник, 2 томи (3 книжки), в-во Академії наук, Київ, 1959.
4. Грінченко, Б. — Словар української мови, 5 томів, 1928. Перевиданий з додатками слів проф. С. Єфремова та А. Ніковського.
5. Кротевич, Е. В. — Словник лінгвістичних термінів, Київ, 1957.
6. Андрієвська, О. О. та Л. А. Яворська — Французько-український словник, Київ, 1955.
7. Ізюмів, І. — Правописний словник, Харків, 1931.
8. Єфремов, С. — Історія українського письменства, 2 томи, 1924.
9. Возняк, М. — Історія української літератури, 3 томи, 1924.
10. Булаховський, Л. А. (гол. ред.) — Курс сучасної української літературної мови, 2 томи, Київ, 1951.
11. Українка, Леся — Зібрані твори, у 12-ти або 6-ти томах, в-во "Книгоспілка", Нью-Йорк.
12. Грунський, М. К. і П. К. Ковалів — Нариси з історії української мови, Львів, 1941.
13. Синявський, О. — Норми української мови, Львів, 1941.
14. Огієнко, І. І. — Пам'ятки старослов'янської мови X-XI століть, Варшава, 1929.
15. Огієнко, І. І. — Українська Літературна мова в XVI столітті, 2 томи, Варшава, 1930.
16. Огієнко, І. І. — Походження Русі, Київ, 1968.
17. Огієнко, І. І. — Український стилістичний словник, Львів, 1924.
18. Брайчевський, М. Ю. — Походження Русі, Київ, 1968.
19. Брайчевський, М. Ю. — Коли і як виник Київ? Київ, 1963.
20. Брайчевський, М. Ю. — Біля джерел слов'янської державності, Київ, 1964.

Потребуємо також інші цінні книжки з українського мовознавства, літературознавства, культури та історії.

Рада Українських Студій у Віндзорі, Онтаріо, прийме такі книжки, як подарунок від Вашого імені, на підтримку українських студій у Віндзорському Університеті або закупить їх.

Просимо слати на адресу:

Ukrainian Studies Council
2919 Glenwood Ave.
Windsor, Ont., Canada N9E 2X7

УСМИШКИ ВИЗНАЧНИХ ЛЮДЕЙ

Наслідування

Римському-Корсакову сказали, що один з його учнів надто відверто наслідує його. Римський-Корсаков відповів:

— Коли кажуть про музику, що вона схожа на цю, це ще не біда. От коли ця музика ні на що не схожа, тоді справа кепська.

Зовсім просто

I. Ю. Репін приїхав до Парижа, де саме захоплювалися фотографією. Зацікавився нею і Репін. Накривши голову чорним сукном, намагався й собі зфотографувати одного знайомого

— Та тут задихнутися можна! — вигукнув маляр. — І хто це вигадав такий страшний апарат, коли зовсім просто можна намалювати чудо-вий портрет.

* *

До відомого бактеріолога Коха зайшов у лабораторію молодий лікар і застав його біля каструлі, що кипіла на вогні.

— Чи знаєте, що в каструлі? — запитав Кох

— Стрептококи, — шанобливо відповів лікар.

— Ні.

— Холодний вібріон.

— Ні.

— Туберкульозні палички?

— Теж ні.

І піднявши кришку каструлі Кох, посміхаючись вимовив:

— Сосиски, молодий чоловіче!

* *

Якась пані довго і безуспішно намагалася запросити до себе в гості Марка Твена. Нарешті надіслала йому такого листа: "Місіс А. М. Сміт у вівторок між 15 і 18 годинами буде дома".

Невдовзі вона одержала свого листа з припискою:

— "Я теж. Марк Твен".

ДО УВАГИ БАНДУРИСТІВ!

Якщо ви потребуєте чехол на бандуру, можете замовити його у нас.

Висилайте розмір бандури і 25 дол. завдатку. Повна ціна чохла 40 дол. За два тижні ви дістанете його.

Маю також тверду протекцію для струн.

Замовлення присилати на адресу:

Mr. W. MURHA
17179 Woodbine
Detroit, Mich. 48219, USA
Tel. 1-313-533-7197

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1.

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить за різні щадничі пляни **7²⁵-10%**
- Дає малі і великі, особисті і моргеджові позички, в міру можливостей
- Має життєву асекурацію на заощадження до \$ 2.000 на позички до \$10.000 після вимог КЮНИ
- Має чеки особисті і для подорожуючих
- Приймає оплати за газ, електрику, телефон і воду
- Дає різні фінансові поради
- Дає паспортові гарантії
- Дає добру, точну, чесну і вчасну обслугу
- Дає добре кредитові звіти
- 24 роки на службі Рідного Народу
- Вступайте в члени ще ніж Вам треба позички, малої чи великої.
- Позичайте на догідні сплати і низькі відсотки.

SO-USE CREDIT UNION LTD.

406 Bathurst St.
Toronto, Ont. M5T 2S6
Tel.: 363-3994

Branch Office:
3338 Lake Shore Blvd. W.
Long Branch, Ont.

ГУМОР

ЗВИЧКА

- Куди це ти розігнався?
- Та на похорон свого директора.
- А чого ж так біжиш?
- Бо він не любив тих, що заіннюються.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

ЖЕРТВУВАЛИ:

Проф. Степовий Андрій,	\$25.00
Монреаль, Канада	
Бабенко Леонід, Скарборо,	10.00
Онт., Канада	
Юхименко Яків, Торонто,	10.00
Канада	
Шаблій Микола, Арлінгтон	10.00
Гейтс, Ілл., США	
Пошиваник Марко, Чікаго,	10.00
США	
Меркело Ярослав, Купертіно,	6.00
Каліф., США	
Білоус Галя, Ніагара Фолс,	5.00
Канада	
Таборовська Євгенія, Торонто,	4.00
Канада	
Літвінов Євфросинія, Торонто, Канада	4.00
Пальчик Дем'ян, Трой, Міч., США	4.00
Гайовий Федір, Міннеаполіс, США	2.00

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Степура Панас, Торонто,
Канада 1

Жертводавцям і прихильникам
"М. У." щире спасибі!

Ред. й адмін. "М. У."

Коли шепочуть двоє — це початок кохання. Якщо шепочуть всі, — то це його кінець.

Жінка вважає, що на кожну справу є два погляди: її і помилковий.

Йому говорили:

— Ти ще молодий, гарячий. Але віримо, виправишся.

І мали рацио, — з часом він став старим і холодним.

— Чи не питала нас тут одна чорнявка?

— Була, пане, якесь дама і питала про якихось трьох телепнів, купецьких гульвіс. Я сказав, що таких немає.

— Дурень! Це ж вона про нас питала!

ROCHESTER FURNITURE

CO. LTD.

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:
віталень, спалень, ідалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

423 COLLEGE STREET

Toronto, Ontario

Tel.: 364-1434

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів

НА ЗИМОВИЙ СЕЗОН

як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN STREET WEST

Toronto, Ontario

Tel.: 364-4726

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street West

Toronto 9, Ontario

Tel.: 762-8751

В нас можна набути книжки, українські часописи та журнали, пластинки, друкарські машинки, різьбу та кераміку, полотна, нитки і вишивки.

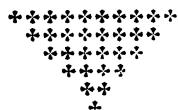
Маємо великий вибір дарунків на різніоказії.

Просимо ласкаво нас відвідати!

в США і Канаді
ціна 60 центів

If not delivered please return to:

МОЛОДА УКРАЇНА
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Concrete Forming
London Ltd.
LONDON, ONTARIO
(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

83 SIX POINT ROAD
TORONTO, ONT.
M8Z 2X3

24-годинна скора і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вден і вночі

Тел.: 231-2281
231-2282

Обслуга гарантована!

ДОБІРНИЙ, ФАХОВО
ПРИГОТОВОВНИЙ

О Б І Д

з ПОВНОЮ ОБСЛУГОЮ
ДЛЯ ВЕСІЛЬ, БЕНКЕТІВ
та інших прийнятъ

JOE'S CATERING

WEDDINGS, SHOWERS,
BANQUETS
and OTHER RECEPTIONS
"THE BEST TREAT
and SERVICE"

Call: 766-7471

J. WASIUK

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“САМОПОМОЧІ”

2351 West Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622, USA. — Tel. HU 9-0520

- Кожна Ваша позика в "Самопомочі" контує денневне
- Оплачуємо кошти асекурацій за:
 1. Кожне ощадностеве коントо до висоти 40 тисяч дол., з яких кожне забезпечене Федеральною Агенцією.
 2. Кожну позику (крім моргеджів) у висоті до 10 тисяч долярів
 3. Додаткове життєве забезпечення кожного щадника до 70 року життя до висоти 2 тисяч дол.
- Даємо Студентські Позики, за які проценти платить держава
- Видаємо грошеві перекази та подорожні чеки
- Приймаємо оплати за газ, електрику, воду й телефон
- Платимо 5½% дивіденди за Ваші ощадності квартально
- В новому приміщенні заїсталювані для Вас огнетривалі скриньки.
- Відкритий кредит на всі Ваші потреби до висоти 2.500 долярів видаються на один Ваш підпис, без ручителів.